

រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា
មជ្ឈមណ្ឌលសិក្សាប៊ិន

អត្ថបទស្រាវជ្រាវ៖

មេគង្គ-ឡានលាងជាអ្វី ?

What is Mekong- Lancang ?

អ្នកស្រី យាង ធានី

លោក ទេព វណ្ណ

ឆ្នាំ២០១៨

«មេគង្គ-ឡាននាងជាអ្វី?»

ដោយ៖ អ្នកស្រី យាង ធានី និង លោក ទេព វន្តា

មន្ត្រីមជ្ឈមណ្ឌលសិក្សាចិន

១. សេចក្តីផ្តើម

ទន្លេមេគង្គគឺជាខ្សែជីវិតនៃសេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គមដែលនាំឲ្យជីវភាពនិងសកម្មភាពអាជីវកម្មភាគច្រើនពីងផ្នែកលើអាងទន្លេសម្រាប់ដំណាំ សត្វ ត្រីគ្រប់ប្រភេទ ទឹក និងដីល្បាប់។ ទន្លេមេគង្គដើរតួនាទីសំខាន់ក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ធនធានទឹក ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ជលផល សម្រាប់ផលិតកម្មម្ហូបអាហារ ការបង្កើតថាមពលវារីអគ្គិសនី ជាប្រភពអេកូឡូហ្សឺដ៏សម្បូរបែបនិងជាកន្លែងដែលមានសារៈសំខាន់សម្រាប់មនុស្សជាង ៦០លាននាក់ដែលរស់នៅតាមបណ្តោយអាងទន្លេមេគង្គនិងដៃទន្លេមេគង្គ។

ប្រទេសកម្ពុជាមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការពីសំណាក់ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍សំខាន់ៗជាច្រើន ដូចជា ចិន ជប៉ុន កូរ៉េ ឥណ្ឌា អាមេរិក សហភាពអឺរ៉ុបនិងធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី។ ក្នុងចំណោមដៃគូសហការទាំងអស់ មានប្រទេសចិនជាប្រទេសឈានមុខគេក្នុងការពង្រឹងនិងពង្រីកទំនាក់ទំនងមិត្តភាព និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងរដ្ឋាភិបាល និងប្រជាជននៃប្រទេសទាំងពីរតាមរយៈការផ្តល់ជំនួយឥតសំណងនិងកម្ចីសម្បទានដែលមានទឹកប្រាក់រាប់រយលានដុល្លារអាមេរិក។ ប្រទេសទាំងពីរមានទំនាក់ទំនង មិត្តភាពជាប្រពៃណីតាំងពីយូរលង់ណាស់មកហើយ។ បច្ចុប្បន្នមានសហគ្រាសជាច្រើនមកពីគ្រប់ បណ្តាខេត្តនៃប្រទេសចិនបានមកធ្វើការវិនិយោគ និងកំពុងបន្តបង្កើនកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងការអភិវឌ្ឍជាមួយនឹងប្រទេសកម្ពុជាស្ទើរគ្រប់វិស័យកាន់តែរឹងមាំថែមទៀត។

ប្រទេសកម្ពុជាបានចូលរួមយ៉ាងសកម្មនៅក្នុងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការឡាននាង-មេគង្គតាមរយៈការលើកគម្រោងនានា ការអនុវត្តគម្រោង ការធ្វើជាម្ចាស់ផ្ទះរៀបចំកិច្ចប្រជុំ និងចូលរួមកិច្ចប្រជុំពាក់ព័ន្ធ។ ប្រទេសទាំងអស់បានសហការគ្នាក្នុងការអភិវឌ្ឍគ្រប់វិស័យទាំងអស់ប្រកបដោយនិរន្តរភាព។ អត្ថប្រយោជន៍ជាច្រើនទទួលបានពីកិច្ចសហប្រតិបត្តិការទាំងនេះជាពិសេសលើវិស័យអភិវឌ្ឍន៍ធនធានមនុស្ស ការកសាង និងកែលម្អហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ការពង្រីកវិស័យពាណិជ្ជកម្មជាមួយប្រទេសក្នុងតំបន់និងពិភពលោក។ ការទាក់ទាញវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសនិងការរីកចម្រើនលើវិស័យ ទេសចរណ៍ ការអភិវឌ្ឍអាងទន្លេមេគង្គ ការគ្រប់គ្រងទឹក

និងធនធានដែលទាក់ទងនឹងអាងទន្លេ មេគង្គសម្រាប់ផលប្រយោជន៍ទៅវិញទៅមករបស់ ប្រទេសនិងសុខុមាលភាពរបស់ប្រជាជន។

គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយកិច្ចព្រមព្រៀងមេគង្គឆ្នាំ ១៩៩៥ ដោយប្រទេសកម្ពុជា ឡាវ ថៃ និងវៀតណាម តាមរយៈការចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចព្រម ព្រៀងទន្លេមេគង្គ និងបានអនុម័តពីនីតិវិធីជាបន្តបន្ទាប់។ គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ ពិនិត្យមើល លើគ្រប់វិស័យទាំងអស់ រួមទាំងនិរន្តរភាពផ្នែកជលផល កំណត់អត្តសញ្ញាណ និងឱកាស សម្រាប់កសិកម្ម។ ការរៀបចំផែនការយុទ្ធសាស្ត្រគ្រប់គ្រងនិងអភិវឌ្ឍជលផលអាងទន្លេមេគង្គ ឆ្នាំ២០១៨-២០២២ ត្រូវបានអនុម័តដោយក្រុមប្រឹក្សាកាកបាទក្រហមកម្ពុជា។

ឡានឆាង-មេគង្គផ្ដោតលើសសរស្តម្ភចំនួន៣សំខាន់ៗគឺ៖ ទី១ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ នយោបាយ-សន្តិសុខសង្គម ទី២ ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយចីរភាព និងទី៣ ការផ្លាស់ប្តូរ ទំនាក់ទំនងសង្គមវប្បធម៌ប្រជាជន និងប្រជាជន និង វិស័យអាទិភាពចំនួន៥ទៀត គឺ៖ ការ តភ្ជាប់ សមត្ថភាពផលិត កិច្ចសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចឆ្លងដែន ធនធានទឹកនិងកសិកម្ម និង ការកាត់បន្ថយភាព ក្រីក្រ។

តំបន់មេគង្គបានទទួលនូវសន្ទុះថ្មីបន្ទាប់ពីប្រទេសចិនបានចាប់ផ្តើមកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ មេគង្គ-ឡានឆាង Lancang-Mekong Cooperation (LMC)។ នៅខែមករាឆ្នាំ២០១៨ ប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងនាមជាសហប្រធានវិលជុំ បានទទួលជោគជ័យក្នុងកិច្ចប្រជុំកំពូលមេគង្គ- ឡានឆាងលើកទី២ តាមរយៈការបញ្ចូលមហិច្ឆតាថ្មី និងផែនការសកម្មភាពនាពេលអនាគត។ គួរកត់សម្គាល់ថា៣ឆ្នាំបន្ទាប់ពីការបង្កើតឡើងមេគង្គ-ឡានឆាងបានក្លាយទៅជាស្ថាប័នអនុ តំបន់ ដែលលេចធ្លោនៅក្នុងតំបន់ទន្លេ មេគង្គ ហើយអាចត្រូវបានគេរំពឹងថានឹងមានឥទ្ធិពលលើ ឥរិយាបថភូមិសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចសង្គម និងអេកូឡូហ្សីក្នុងតំបន់។

បណ្តាប្រទេសក្នុងទន្លេមេគង្គបានសម្តែងនូវការគាំទ្រចំពោះមេគង្គ-ឡានឆាង ដឹកនាំ ដោយប្រទេសចិន។ ប្រទេសកម្ពុជាមានចំណាប់អារម្មណ៍ខ្លាំងចំពោះយន្តការពហុភាគី ដែល ដឹកនាំដោយចិនរួមទាំងមេគង្គ-ឡានឆាងដោយមានការពិចារណាអំពីសេដ្ឋកិច្ចនិងនយោបាយ របស់ខ្លួន។ កិច្ចពិភាក្សាអំពីទស្សនវិស័យរបស់កម្ពុជាលើមេគង្គ-ឡានឆាង និងពិភាក្សាអំពីបញ្ហា ប្រឈមដែល មេគង្គ-ឡានឆាង និងការរំពឹងទុកនៅពេលអនាគត។

២. សាវតារ

តំបន់ទន្លេមេគង្គ គឺជាមជ្ឈមណ្ឌលដែលកំពុងអភិវឌ្ឍទៅមុខ ក៏ដូចជាយុទ្ធសាស្ត្រថ្មីមួយ ផងដែរ ជាពិសេសនៅពេលមានការផ្លាស់ប្តូរភូមិសាស្ត្រនយោបាយ និងការតវ៉ារបស់មហា អំណាចធំៗ នៅក្នុងតំបន់។ មេគង្គ-ឡានឆាង ដែលដឹកនាំដោយចិនកំពុងលេចមុខមាត់ក្នុងអនុ តំបន់ដោយសារឥទ្ធិពលនយោបាយ និងឥទ្ធិពលសេដ្ឋកិច្ចកើនឡើងរបស់ប្រទេសចិន។ មេគង្គ-

ឡានឆាង មាននិន្នាការ សំខាន់ៗមួយចំនួន ដែលជានិន្នាការនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេស ចិននៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍។ ប្រទេសចិនបានអះអាងថា មេគង្គ-ឡានឆាង ខិតខំប្រឹងប្រែងលើក កម្ពស់ស្មារតីបើកចំហនិងការដាក់បញ្ចូលគ្នានិងមានភាពស្របគ្នានិងបំពេញបន្ថែមទៅនឹង ក្របខ័ណ្ឌកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអនុតំបន់ផ្សេងទៀត។ នៅឆ្នាំ២០១៨ ប្រទេសចិនបានស្នើឲ្យ ពង្រីកតំបន់នៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរួមគ្នានៅក្នុងវិស័យដទៃទៀត ក្រៅពីវិស័យដែលមានស្រាប់ ចំនួន៥ នៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ-ឡានឆាង។

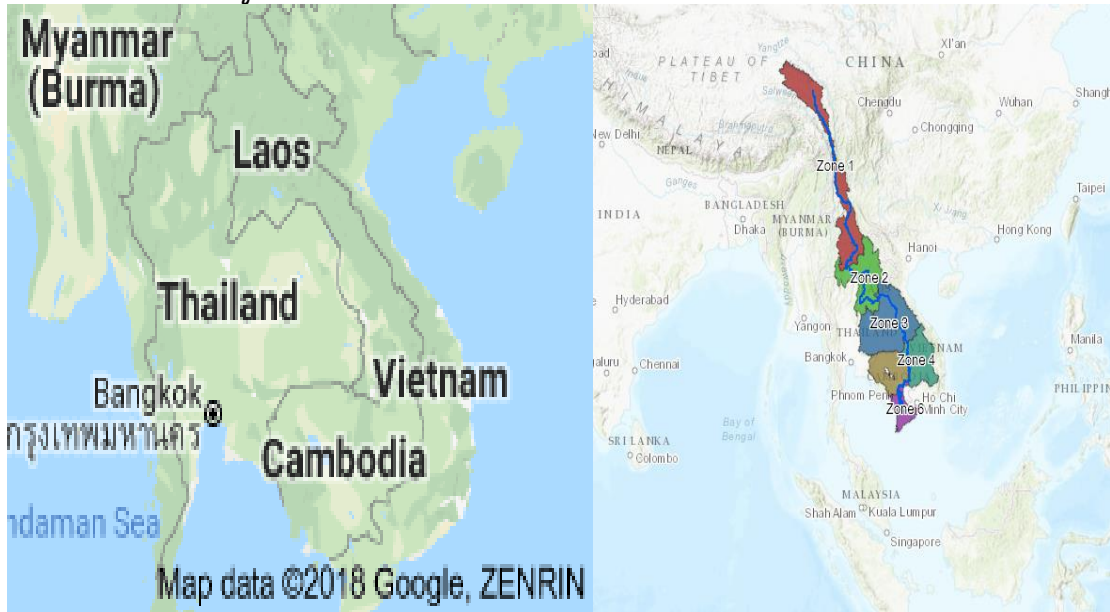
នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំកំពូលមេគង្គ-ឡានឆាង ដំបូងនៅក្រុងសានយ៉ានៅឆ្នាំ ២០១៦ សេចក្តី ថ្លែងការណ៍ដែលមាន២៦ចំណុច ត្រូវបានបង្ហាញដោយផ្តោតលើវិធានការកសាងទំនុកចិត្តការ តភ្ជាប់ស្ថាប័ន ការតភ្ជាប់សេដ្ឋកិច្ចនិងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ លើបញ្ហាសន្តិសុខមិនប្រពៃណី។ កិច្ចប្រជុំកំពូល មេគង្គ-ឡានឆាងលើកទី២ ដែលបានប្រារព្ធឡើងនៅរាជធានីភ្នំពេញក្នុងឆ្នាំ ២០១៨ បានអនុម័តសេចក្តីប្រកាសនៅទីក្រុងភ្នំពេញនិងផែនការសកម្មភាពរយៈពេលប្រាំឆ្នាំ (២០១៨-២០២២)។ ការអនុវត្តជាក់ស្តែងនិងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការមុខងារគឺជាលក្ខណៈ ចម្បងរបស់មេគង្គ-ឡានឆាងដែលជាគំនិតផ្តួចផ្តើមមួយ ដែលមានប្រសិទ្ធភាពនិងជាកំរិតមួយ ដែលត្រូវបានណែនាំដោយរដ្ឋាភិបាល។ កិច្ចប្រជុំមេដឹកនាំកំពូលគឺជាស្ថាប័នសម្រេចចិត្តកំពូល ដោយមានការគាំទ្រយន្តការចំនួនបីផ្សេងទៀត រួមមាន៖ កិច្ចប្រជុំរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេស កិច្ចប្រជុំ មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់និងកិច្ចប្រជុំក្រុមការងារផ្នែកការទូតនិងវិស័យការទូត។ ប្រទេសចិនគឺជាសហ ប្រធានអចិន្ត្រៃយ៍ ខណៈពេលដែលសមាជិកមេគង្គ-ឡានឆាងទាំងអស់ផ្សេងទៀតកំពុងបង្វែរ សហប្រធានដោយមានអាណត្តិពីរឆ្នាំ។ លេខាធិការដ្ឋានជាតិត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុង ប្រទេសនីមួយៗនៃប្រទេសទាំងប្រាំមួយដើម្បីសម្របសម្រួលគម្រោងនិងសកម្មភាពទាក់ទងនឹង មេគង្គ-ឡានឆាង និងវេទិកាទំនាក់ទំនងខ្សែទូរស័ព្ទត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីសម្របសម្រួល ដល់លេខាធិការដ្ឋានជាតិ។ លទ្ធភាពនៃការបង្កើតលេខាធិការដ្ឋានអន្តរជាតិ មេគង្គ-ឡានឆាង កំពុងត្រូវបានចងក្រងឡើង។ និមិត្តសញ្ញាមេគង្គ-ឡានឆាងនិងនិមិត្តសញ្ញាផ្សេងៗទៀតសម្រាប់ មេគង្គ-ឡានឆាង ត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីលើកកម្ពស់សាមគ្គីភាពនិងអត្តសញ្ញាណរួមរបស់មេ គង្គ-ឡានឆាង ។

៣. ប្រវត្តិទន្លេមេគង្គ-ឡានឆាង

៣.១. ប្រវត្តិទន្លេមេគង្គ

ទន្លេមេគង្គគឺជាទន្លេដ៏សំខាន់មួយរបស់ពិភពលោក។ ជាទន្លេដែលវែងជាងគេលំដាប់ទី ១២លើពិភពលោកនិងជាទន្លេទី៧ ដែលវែងជាងគេនៅអាស៊ី។ ទន្លេមេគង្គគឺជាទន្លេមួយដែល ហូរឆ្លងកាត់ព្រំដែនទឹកនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍។ ទន្លេនេះត្រូវបានគេប៉ាន់ប្រមាណថាមានប្រវែង ៤,៨០០គីឡូម៉ែត្រ។ ទន្លេមេគង្គមានប្រភពនៅខ្ពង់រាបទីបេ ហើយហូរកាត់ប្រទេសចំនួន

ប្រាំមួយពីខេត្តយូណានប្រទេសចិន មីយ៉ាន់ម៉ា ថៃ ឡាវ កម្ពុជានិងវៀតណាម មុននឹងហូរចាក់ ទៅសមុទ្រចិនខាងត្បូង។

រូបភាពទន្លេមេគង្គ-ឡានធាង (ប្រភព Wikipedia)

បន្ទាប់មកទន្លេមេគង្គបានជួបគ្នានៃបីប្រទេសគឺចិន មីយ៉ាន់ និងឡាវ និងហូរទៅទិស និរតី ហើយបង្កើតបានជាព្រំប្រទល់ មីយ៉ាន់ម៉ា និងឡាវ ចម្ងាយប្រហែល ១០០គីឡូម៉ែត្រ រហូត ដល់មកដល់មីយ៉ាន់ម៉ា ឡាវ និងថៃ។ ចំណុចប្រសព្វគ្នា រវាងទន្លេ Ruak (ដែលស្ថិតនៅតាមព្រំ ដែនថៃ មីយ៉ាន់ម៉ា) និងទន្លេមេគង្គ។ តំបន់ទីបីនេះ ត្រូវបានគេហៅថា ត្រីកោណមាស ទោះបីជាពាក្យនេះក៏សំដៅទៅលើតំបន់ធំៗ នៃប្រទេសទាំងបី ដែលល្បីល្បាញជាតំបន់ផលិត គ្រឿងញៀន។

នៅរាជធានីភ្នំពេញ ទន្លេនេះត្រូវបានជួបត្រង់ចំណុចប្រសព្វនៃទន្លេមេគង្គ និងប្រព័ន្ធ បឹងទន្លេសាប។ នៅពេលទន្លេមេគង្គមានកម្រិតទឹករាក់ ទឹកហូរពីបឹងទន្លេសាបចាក់ចូលទៅទន្លេ មេគង្គ។ នៅពេលដែលមានទឹកជំនន់នៅទន្លេមេគង្គ ទឹកជំនន់ហូរចាក់ទៅទន្លេសាបវិញ។ ទន្លេសាប បានជួបត្រង់ចំណុចប្រសព្វជាមួយទន្លេមេគង្គនៅរាជធានីភ្នំពេញ ដែលមានដៃទន្លេ បាសាក់នៅប្រាំងទន្លេស្តាំ (ខាងលិច)។ ទន្លេបាសាក់ គឺជាកន្លែងបែងចែកទឹកដ៏សំខាន់ទីមួយ នៃទន្លេមេគង្គ។ នេះគឺ ជាការចាប់ផ្តើមនៃដីសណ្តទន្លេមេគង្គ។ ទន្លេពីរ គឺទន្លេបាសាក់នៅខាង លិច និងទន្លេមេគង្គនៅប៉ែកខាងកើត ឆ្ពោះទៅកាន់ប្រទេសវៀតណាម។ នៅវៀតណាម ទន្លេបា សាក់ ត្រូវបានគេហៅថា ទន្លេហោ (ទន្លេហារឺឬហោកហ្លួង) Hậu River (Sông Hậu or Hậu Giang)។ នៅភាគខាងកើត នៃទន្លេមេគង្គត្រូវបានគេហៅថា ទន្លេទួលអ៊ិន ឬថេនទៀងTiền

River or Tiên Giang។ នៅរៀតណាម ប្រភពចែកចាយទឹក នៅភាគខាងកើត (មេគង្គ) រួមមានទន្លេមេគង្គ, ទន្លេបាលាយ, ទន្លេហាំលៀង និងទន្លេឆូរែន។

៣.២. ប្រព័ន្ធទន្លេមេគង្គកម្ពុជា

ប្រទេសកម្ពុជាជាប្រទេសមួយដែលមានទន្លេ ស្ទឹង ព្រែក និងបឹងបួនប្រើស ជាពិសេសផ្ទៃទឹកទាំងនោះសុទ្ធតែជាប្រភពផ្តល់ត្រីយ៉ាងច្រើនអនេក ។ គេបានបែងចែកព្រែក និងទន្លេខ្មែរជាបីក្រុមគឺក្រុមទន្លេធំ ក្រុមទន្លេសាប និងក្រុមទន្លេដែលស្ថិតនៅតាមល្វែងសមុទ្រថៃ ។

តើទន្លេមេគង្គកម្ពុជាមានប្រវែងប៉ុន្មាន?

ទន្លេមេគង្គហូរឆ្លងកាត់ប្រទេសកម្ពុជាប្រហែល ៤៨០ គីឡូម៉ែត្រពីព្រំដែននៃប្រទេសឡាវនៅភាគខាងជើងនិងរៀតណាមខាងត្បូង ហើយវាមានទទឹងជាមធ្យមប្រហែល ១,៥ គីឡូម៉ែត្រនៅលើទឹកដីកម្ពុជា។ ទន្លេមេគង្គកម្ពុជាហូរកាត់ខេត្តស្ទឹងត្រែង ក្រចេះ កំពង់ចាម កណ្តាល និងព្រៃវែង។ ទន្លេនេះមានរបបទឹកទៀងទាត់ណាស់។

នៅរដូវប្រាំង ពីខែវិច្ឆិកា ទៅឧសភា ទន្លេសាបដែលបញ្ចេញទឹកពីបឹងទៅទន្លេមេគង្គ។ ទន្លេ មេគង្គតែងតែនាំទឹកបញ្ចូលគ្នាត្រង់ទន្លេចតុមុខនៅភ្នំពេញ រួចក៏បង្ហូរទឹកនោះទៅតាមដៃទាំងពីរចុះទៅសមុទ្រ ។

នៅរដូវវស្សា ពីខែមិថុនា ដល់ខែតុលា ទឹកដែលបានមកពីការរលាយទឹកកកនៅទីបេ និងពីទឹកភ្លៀង តែងហូរចាក់មកក្នុងទន្លេមេគង្គដោយល្បឿនខ្លាំង ហើយនៅកន្លែងខ្លះទឹកមានកម្រិតកម្ពស់ដល់ ៣០ ម៉ែត្រ ។

ទឹកជំនន់មិនគ្រាន់តែផ្តល់ទឹកពាសពេញផ្ទៃទន្លេប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងចាល់ចូលទៅក្នុងបឹងទន្លេសាបទៀតផងដែរ ។ ជំនន់នេះដំបូងចាប់ផ្តើមនៅប្រទេសឡាវនៅខែកក្កដា រួចចុះមកក្រោមជាលំដាប់ ហើយជំនន់អតិបរមានៅក្រុងភ្នំពេញនៅដំណាច់ខែកញ្ញា (ទឹកឡើងពី ៧ ទៅ ៩ ម៉ែត្រ) ។

បឹងនិងដីក្រហូងទាំងឡាយដែលនៅអមទន្លេមេគង្គ ពីក្រចេះដល់បាណាម មានមុខងារខាងធ្វើឲ្យរបបទន្លេមេគង្គមានភាពទៀងទាត់ ។ ទឹកឡើង ឬស្រកនៃបឹងកើតមានក្រោយទឹកភ្លៀង ឬទឹកស្រកនៃទន្លេជានិច្ច គឺបឹងតែងតែទាក់ទងជាមួយនឹងទន្លេដោយសារព្រែក ។ នៅរដូវទឹកស្រក ព្រែកច្រើនតែស្ងួត រីឯបឹងមានសល់ទឹកជាអប្បបរមា ។

នៅពេលទឹកទន្លេមេគង្គហូរចូលមកប្រទេសកម្ពុជា លំហូរ៩៥% បានចូលទៅក្នុងទន្លេមេគង្គ។ វដ្តរដូវនៃការផ្លាស់ប្តូរកម្ពស់ទឹកនៅរាជធានីភ្នំពេញ បានធ្វើឲ្យមានលំហូរទឹកចូលនិងចេញ ពីបឹងទន្លេសាប។ ភ្នំពេញក៏ជាចំណុចចាប់ផ្តើមនៃប្រព័ន្ធដីសណ្តទន្លេមេគង្គផងដែរ។

លំហូរនៃប្រព័ន្ធទឹកទន្លេមេគង្គ (ប្រភព Wikipedia)

ផែនទីទន្លេមេគង្គសំខាន់ៗមាន ៖

- ទន្លេរពៅ នៅស្ដាំដៃ ត្រង់ព្រំប្រទល់ប្រទេសឡាវ ។
- ទន្លេកុង និងដៃទាំងពីរ ទន្លេសេសាន និងទន្លេស្រែពកៈ ទន្លេកុងហូរមកពីខ្ពង់រាបបរិវេណ (ប្រទេសឡាវ) ទន្លេសានមានប្រភពនៅខ្ពង់រាបកន្ទំ ហើយទន្លេស្រែពកមានប្រភពនៅខ្ពង់រាបដាឡាក់ (ប្រទេសវៀតណាម) ។
- ព្រែកក្រៀង និងព្រែកកាំពី ជាស្ទឹងរឹងនៅរដូវប្រាំង ។
- ព្រែកទេរ ដែលមានប្រភពនៅខ្ពង់រាបឆ្លូងលើ មានរបបមិនទៀងទាត់ តែចរន្តទឹកលឿននៅរដូវទឹកឡើង ។
- ព្រែកឆ្លូង ដែលមានប្រភពនៅខ្ពង់រាបឆ្លូងលើដែរ ជាស្ទឹងមួយយ៉ាងប្រណីតដោយហូរកាត់ព្រៃស្តុក ។
- ទន្លេតូចហូរចេញពីដីហៃទៅទល់នឹងបាណាម តាមដីក្រហុងទាបៗ និងតាមវាលភក់

នៅប្រទេសកម្ពុជាស្រូវគឺជាដំណាំចម្បង ហើយត្រូវបានដាំនៅតាមតំបន់ទំនាបទន្លេសាប ទន្លេមេគង្គ និងទន្លេបាសាក់។ ពេលទឹកឡើងតែងនាំមកនូវដីល្អាប់ដ៏មានជីជាតិសម្រាប់ដាំដំណាំនានា ហើយពេលទឹកស្រក វាជាកន្លែងនេសាទដ៏សកម្ម។ ប្រព័ន្ធនេះជាប្រភពផ្តល់ទឹកសម្រាប់បញ្ចូលស្រែចម្ការ និងអាចទាញយកថាមពលវារីអគ្គិសនីបានថែមទៀត ដូចជានៅល្បាក់ខោន និងស្ទឹងព្រែកត្នោតជាដើម។ ការផ្លាស់ប្តូរកម្រិតទឹកក្នុងកម្រិតតូចកំណត់ទិសដៅនៃចលនាទឹករួមទាំងការផ្លាស់ប្តូរទំហំនៃលំហូរចូលនិងចេញពីអាងទន្លេសាបទៅទន្លេមេគង្គ។

ប្រព័ន្ធទន្លេមេគង្គ មានតួទន្លេមេគង្គ ទន្លេតូច ទន្លេបាសាក់ និង ដែររបស់វាហៅថាប្រព័ន្ធទន្លេសាប។

ទន្លេតូច បែកចេញពីទន្លេមេគង្គលើ ត្រង់ពាមប្រឆ្នស់(កំពង់ចាម) រួចមកភ្ជាប់ទន្លេមេគង្គក្រោមវិញត្រង់ពាមរក៍(ព្រៃវែង)។ ទន្លេនេះមានបណ្តោយ១០០គីឡូម៉ែត្រ។

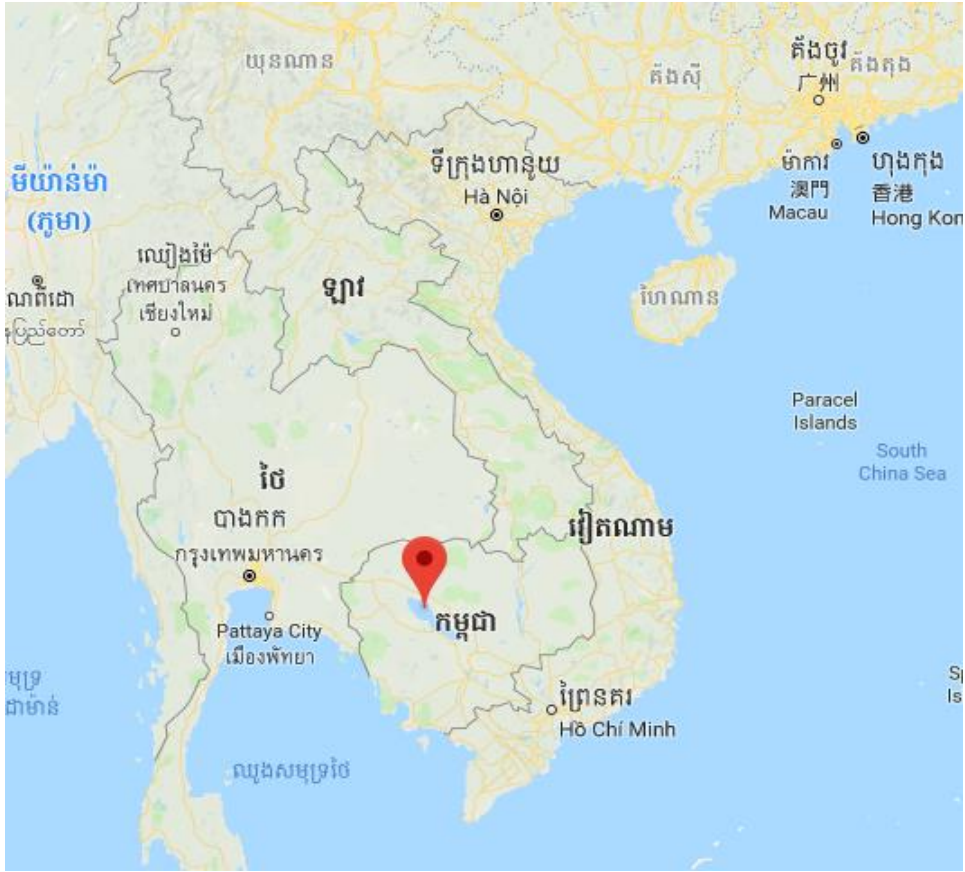
ទន្លេបាសាក់ ទន្លេបាសាក់ ហូរកាត់ទីក្រុងតាខ្មៅ មានបណ្តោយ១០០គីឡូម៉ែត្រ គិតពីភ្នំពេញ ដល់ព្រំដែនវៀតណាម។ ដៃសំខាន់ៗរបស់វា គឺស្ទឹងព្រែកត្នោតនិងស្ទឹងតាកែវ។

ប្រព័ន្ធទន្លេសាប ទន្លេសាប (ភាសាខ្មែរ: ទន្លេសាប IPA: [tunle: sa:p]ដែលមានទឹកហូរខ្លាំង ទឹកសាប (មិនប្រៃ) ត្រូវបានគេស្គាល់ទូទៅថាជា “បឹងដ៏អស្ចារ្យ” សំដៅទៅលើបឹងទឹកសាបដែលមានរដូវលិចទឹកតាមដងទន្លេសាបនិងទន្លេដែលមានបណ្តោយ១២០ គីឡូម៉ែត្រ (៧៥ ម៉ាយល៍) ដែលមានបណ្តោយទន្លេសាបភ្ជាប់ពីបឹងទៅទន្លេមេគង្គ។ ពួកវាជាផ្នែកកណ្តាលនៃប្រព័ន្ធដលសាស្ត្រដ៏ស្មុគស្មាញមួយនៅក្នុងផ្ទៃដី ១២,៨៧៦ គីឡូម៉ែត្រការ៉េ ដែលគ្របដណ្តប់ដោយភាពរស់រវើកនៃ ធម្មជាតិនិងកសិកម្មដែលទន្លេមេគង្គបានបំពេញដោយទឹកនិងដីល្បាប់ជារៀងរាល់ឆ្នាំ។

៤. ហេតុអ្វីទន្លេមេគង្គមានសារៈសំខាន់ចំពោះអេស៊ីអាគ្នេយ៍ ?

ទន្លេមេគង្គដើរតួនាទីសំខាន់ក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ធនធានទឹក ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ផលផលសម្រាប់ផលិតកម្មម្ហូបអាហារ ការបង្កើតថាមពលវារីអគ្គិសនី ជាប្រភពអេកូឡូហ្សីដ៏សម្បូរបែប និងការដឹកជញ្ជូន ការផ្គត់ផ្គង់ក្នុងស្រុកនិងក្រៅប្រទេស។ ទឹកជំនន់ហូរហៀរជាញឹកញាប់បង្កើតឲ្យមានតំបន់ដីសើមដែលសម្បូរទៅដោយជីវចម្រុះនៅសងខាងទន្លេមេគង្គ ជាពិសេសនៅប្រទេសកម្ពុជានិងវៀតណាម (Tuan et al, ២០០៧)។

អាងទន្លេមេគង្គគឺជាកន្លែងរស់នៅសម្រាប់មនុស្សជាង ៦០ លាននាក់ដែលរស់នៅភាគច្រើនតាមបណ្តោយទន្លេមេគង្គ និងដៃទន្លេ។ គេប៉ាន់ប្រមាណថា ៧៥% នៃប្រជាជននៅក្នុងអាងទន្លេ មេគង្គក្រោមគឺជាអ្នកប្រកបរបរកសិកម្មដូចជា ធ្វើស្រែ ធ្វើចម្ការ នេសាទត្រី ចិញ្ចឹមត្រី ចិញ្ចឹមបង្កង។ អាងទាំងមូលផ្តល់អាហារ និងស្រូវអង្ករគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីចិញ្ចឹមមនុស្សជាង ៣០០ លាននាក់ក្នុងមួយឆ្នាំ (មេគង្គព័ត៌មានឆ្នាំ ២០០៣)។ វាត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណថាជារៀងរាល់ឆ្នាំ ប្រជាជនមេគង្គ អាចប្រមូលផលត្រី និងធនធានផលផលផ្សេងៗ បានរហូតដល់ ២,៦ លានតោន (MRC, ២០០៩) ដែលជាការនេសាទត្រីទឹកសាបធំបំផុតលើពិភពលោក។ នេះជាហេតុផលដែលបង្ហាញថា ស្រូវអង្ករ និងត្រីគឺជាអាហារចម្បង នៅក្នុងតំបន់មេគង្គទាំងនៅតំបន់ជនបទ តំបន់ជាច្រើនយាល និងសម្រាប់អ្នករស់នៅទីក្រុងនិងទីប្រជុំជនផងដែរ។ គួរបញ្ជាក់ថា អត្ថប្រយោជន៍នៃអាងទន្លេដ៏ធំជាងគេនោះគឺទាំងស្រូវអង្ករនិងត្រី មិនត្រឹមតែសម្រាប់ការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុកប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏ត្រូវបាននាំចេញទៅកាន់ពិភពលោកទាំងមូលផងដែរ។

អាងទន្លេមេគង្គទាំង៦ប្រទេស (ប្រភពWikipedia)

ដែនដីសណ្តទន្លេមេគង្គក្នុងប្រទេសវៀតណាម គឺជាផ្នែកមួយនៃទន្លេមេគង្គ ដែលជាខ្សែទឹក និងជាតំបន់ផលិតកម្មកសិកម្ម និងវារីវប្បកម្មធំបំផុត របស់វៀតណាម។ វិស័យកសិកម្ម និងវារីវប្បកម្ម តែងតែជាវិស័យអាទិភាពនៃគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ជនបទរបស់រដ្ឋាភិបាលថៃឡាវ កម្ពុជា និងវៀតណាម ក្នុងរយៈពេល ៣០ឆ្នាំក្រោយ។

ទន្លេមេគង្គគឺជាផ្លូវនាវាចរណ៍ដ៏សំខាន់។ ពាណិជ្ជកម្មផ្លូវទឹក នៅតាមដងទន្លេមេគង្គ នៃប្រទេសវៀតណាម និងកម្ពុជា បានរីកចម្រើនគួរឲ្យកត់សម្គាល់។ ចរាចរកុងតឺន័រ នៅកំពង់ផែ ក្រុងភ្នំពេញ និងទំនិញទូទៅតាមរយៈកំពង់ផែ កាន់ថូ (Can Tho) បានបង្ហាញពីការកើនឡើងរហូតដល់ឆ្នាំ២០០៩ នៅពេលបរិមាណនៃការដឹកទំនិញបានធ្លាក់ចុះក្នុងវិស័យហិរញ្ញវត្ថុពិភពលោក។ ក្នុងឆ្នាំ២០០៩ ពាណិជ្ជកម្មមេគង្គ ទទួលបានការជំរុញគួរឲ្យកត់សម្គាល់មួយ ជាមួយការបើកច្រកទឹកជ្រៅថ្មីមួយនៅច្រក កាយមីប (Cai Mep) នៅវៀតណាម។ កំពង់ផែថ្មីនេះ បានបង្កើតជាតំបន់ពាណិជ្ជកម្មថ្មីមួយលើទន្លេមេគង្គ។ ស្ថានីយកាយមីប (Cai Mep) អាចផ្ទុកនាវា និងកុងតឺន័រ ដែលអាចស្ថិតក្នុងជម្រៅទឹក ១៥,២ ម៉ែត្រ ស្មើនឹងនាវាដឹកទំនិញធំបំផុតនៅលើពិភពលោក។ នាវាទាំងនោះអាចធ្វើដំណើរដោយផ្ទាល់ទៅទ្វីបអឺរ៉ុប ឬសហរដ្ឋអាមេរិក ដែល

មានន័យថាទំនិញអាចដឹកជញ្ជូនតាមអន្តរជាតិទៅនិងមកពីភ្នំពេញតែមួយគត់នៅប្រកកាយមីប (Cai Mep)។

៥. កិច្ចសហប្រតិបត្តិការទន្លេមេគង្គ

៥.១. ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ

កិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ គឺជាកិច្ចសហប្រតិបត្តិការថ្នាក់អនុតំបន់ដែលមានការចូលរួមពី បណ្តាប្រទេសជាប់ដងទន្លេមេគង្គ ដូចជា កម្ពុជា ឡាវ មីយ៉ាន់ម៉ា ថៃ និងវៀតណាម។ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការនេះមានការចូលរួមសហការពីសំណាក់ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍សំខាន់ៗ ដូចជា ប្រទេសចិន ជប៉ុន កូរ៉េ ឥណ្ឌា អូស្ត្រាលី ប៊ែលហ្សិក ដាណឺម៉ាក សហគមន៍អឺរ៉ុប ហ្វ្រង់ស្ទុង បារាំង អាស្ត្រីម៉ង់ ឡាចហ្សូប៊ូរ ធនាគារពិភពលោក ហ្វូឡង់ ស្វីស និងសហរដ្ឋអាមេរិក ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី អង្គការកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍អង្គការសហប្រជាជាតិ និង UNESCAP និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលមួយចំនួនទៀត។

ក្នុងគោលបំណងធានានូវការអភិវឌ្ឍ និងការប្រើប្រាស់ធនធានទឹកប្រកបដោយចីរភាព រួមចំណែកដល់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គម ធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជន កាត់បន្ថយគម្លាតនៃការអភិវឌ្ឍក្នុងចំណោមប្រទេសក្នុងតំបន់ គាំទ្រដល់ការកសាងសហគមន៍អាស៊ាន និងដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមនានានៅក្នុងតំបន់មេគង្គ។

៥.២. ដៃគូក្នុងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ

ដៃគូក្នុងកិច្ចការសហប្រតិបត្តិការមេគង្គបច្ចុប្បន្នមាន៖

- កិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ-គង្គា (ជាមួយឥណ្ឌា)
- កិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ-ជប៉ុន
- កិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ-សាធារណរដ្ឋកូរ៉េ
- គំនិតផ្តួចផ្តើមទន្លេមេគង្គក្រោម (ជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិក) និងមិត្តរបស់មេគង្គក្រោម
- កិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ-ឡានឆាង (ជាមួយសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិន)
- មហាអនុតំបន់មេគង្គ និងគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ។

៥.៣. លក្ខណសម្បត្តិទន្លេនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ

• កិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ-គង្គា

ត្រូវបានបង្កើតឡើងចាប់តាំងពីខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០០ ដែលមានប្រទេសជាសមាជិកចំនួន ៦គឺ កម្ពុជា ឡាវ មីយ៉ាន់ម៉ា ថៃ វៀតណាម និងឥណ្ឌា។ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការនេះ គ្របដណ្តប់លើ វិស័យចំនួន៥ គឺ ៖ ទេសចរណ៍ វប្បធម៌ អប់រំ បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មានវិទ្យា ទូរគមនាគមន៍ និងដឹកជញ្ជូន។ ស្ថិតក្រោមកិច្ចសហប្រតិបត្តិការនេះ សារមន្ទីរវាយនភណ្ឌប្រពៃណីអាស៊ី ដែលមាន

ទីតាំងនៅខេត្តសៀមរាបប្រទេសកម្ពុជា ត្រូវបានបង្កើតឡើងនិងបើកឲ្យសាធារណជនចូល
 ទស្សនា ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០១៤ ដើម្បីតាំងបង្ហាញនូវវាយនភណ្ឌបែបប្រពៃណី និងការសម្តែង
 សិល្បៈនានារបស់បណ្តាប្រទេសមេគង្គ-គង្គា។ យន្តការដើម្បីពង្រឹងនិងអនុវត្ត កិច្ចសហប្រតិបត្តិ
 ការមេគង្គ-គង្គា រួមមាន កិច្ចប្រជុំរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេស និងកិច្ចប្រជុំឧត្តមមន្ត្រី។

- **កិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ-ជប៉ុន**

ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៨ ដែលមានប្រទេសជាសមាជិកចំនួន៦គឺ
 កម្ពុជា ឡាវ មីយ៉ាន់ម៉ា ថៃ វៀតណាម និងជប៉ុន។ សសរស្តម្ភ ចំនួន៤ នៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ
 មេគង្គ-ជប៉ុន រួមមាន៖

១. ការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធខុស្សាហកម្ម នៅតំបន់មេគង្គ និងការពង្រឹង “ការតភ្ជាប់ផ្នែករឹង”
២. ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សសម្រាប់វិស័យខុស្សាហកម្ម និងការពង្រឹង “ការតភ្ជាប់ផ្នែកទន់”
៣. ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយនិរន្តរភាពសម្រាប់ការសម្រេចបាន“តំបន់មេគង្គបៃតង”និង
៤. ការសម្របសម្រួលជាមួយភាគីពាក់ព័ន្ធនានា។

យន្តការដើម្បីពង្រឹង និងអនុវត្តកិច្ចសហប្រតិបត្តិការនេះ រួមមានកិច្ចប្រជុំកំពូល កិច្ចប្រជុំ រដ្ឋមន្ត្រីការបរទេស កិច្ចប្រជុំឧត្តមមន្ត្រី និងកិច្ចប្រជុំក្រុមការងារថ្នាក់ខ្ពស់ស្តីពីការតភ្ជាប់។

- **កិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ-កូរ៉េ**

ត្រូវបានបង្កើតឡើងចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០១០ ដែលមានប្រទេស ជាសមាជិកចំនួន៦ គឺ
 កម្ពុជា ឡាវ មីយ៉ាន់ម៉ា ថៃ វៀតណាម និងកូរ៉េ។ វិស័យអាទិភាពទាំង៦ នៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ
 នេះ រួមមាន៖

- ១-ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ
- ២-បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និងទូរគមនាគមន៍
- ៣-ការរីកចម្រើនបៃតង
- ៤-ការអភិវឌ្ឍធនធានទឹក
- ៥-កសិកម្ម និងការអភិវឌ្ឍជនបទ និង
- ៦-ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស។

យន្តការក្នុងការពង្រឹង និងអនុវត្តកិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ-កូរ៉េ រួមមានកិច្ចប្រជុំរដ្ឋមន្ត្រី ការបរទេស និងកិច្ចប្រជុំឧត្តមមន្ត្រី។

- **គំនិតផ្តួចផ្តើមទន្លេមេគង្គក្រោម (សហរដ្ឋអាមេរិក)**

ត្រូវបានបង្កើតឡើងចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៩។ គំនិតផ្តួចផ្តើមនេះគឺជាដៃគូពហុភាគីក្នុង ចំណោមប្រទេសកម្ពុជា ឡាវ មីយ៉ាន់ម៉ា ថៃ វៀតណាម និងសហរដ្ឋអាមេរិក ដើម្បីបង្កើតកិច្ច សហប្រតិបត្តិការសមាហរណកម្មអនុតំបន់ក្នុងចំណោមប្រទេសមេគង្គក្រោមទាំង៥។ គំនិតផ្តួច ផ្តើមនេះក៏ជាវេទិកាដោះស្រាយបញ្ហាពិបាកៗ និងបញ្ហាប្រឈមនៃការអភិវឌ្ឍ និងនយោបាយ អន្តរប្រទេសនៅក្នុងអនុតំបន់មេគង្គក្រោម។ គំនិតផ្តួចផ្តើមនេះ ផ្តោតលើសសរស្តម្ភចំនួន៦គឺ កសិកម្មនិងសន្តិសុខស្បៀង ការតភ្ជាប់ ការអប់រំ សន្តិសុខថាមពល បរិស្ថាន ទឹកនិងសុខភាព។ យន្តការដើម្បីពង្រឹង និងអនុវត្តកិច្ចសហប្រតិបត្តិការគំនិតផ្តួចផ្តើមមេគង្គក្រោម រួមមាន កិច្ច ប្រជុំរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេស កិច្ចប្រជុំឧត្តមមន្ត្រី និងកិច្ចប្រជុំក្រុមការងារថ្នាក់តំបន់។

• មិត្តរូបសម្រាប់មេគង្គក្រោម

ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១១ ក្នុងគោលបំណងបង្កើតជា វេទិកាប្រជុំ និងយន្តការមួយដ៏សំខាន់ ដើម្បីធ្វើឲ្យការសម្របសម្រួលជាមួយប្រទេសដៃគូមេគង្គ ស្ថាប័ន ហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិ និងអង្គការពហុភាគី កាន់តែប្រសើរឡើងសម្រាប់កម្មវិធីជំនួយអភិវឌ្ឍន៍ នៅ ក្នុងអនុតំបន់មេគង្គ។ ប្រទេស/ស្ថាប័ន ជាសមាជិក រួមមាន កម្ពុជា ឡាវ មីយ៉ាន់ម៉ា ថៃ វៀតណាម អូស្ត្រាលី ជប៉ុន សាធារណរដ្ឋកូរ៉េ ញូវហ្សេឡែន សហភាពអឺរ៉ុប ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ធនាគារពិភពលោក។ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការនេះមានទិសដៅសំខាន់ពីរ៖ (១) កិច្ចសន្ទនាក្នុង ចំណោមបណ្តាប្រទេសដៃគូ បណ្តាទីភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍ និងស្ថាប័នអភិវឌ្ឍន៍ពហុភាគី (២) កិច្ចសន្ទនា នយោបាយប្រចាំឆ្នាំរវាងក្រសួងការបរទេស។

យន្តការដើម្បីពង្រឹង និងអនុវត្តកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ មិត្តរូបសម្រាប់មេគង្គក្រោម រួមមាន កិច្ច ប្រជុំថ្នាក់រដ្ឋមន្ត្រី និងកិច្ចប្រជុំឧត្តមមន្ត្រី។

• កិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ-ឡានឆាង (ជាមួយសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិន)

ត្រូវបានបង្កើតឡើងចាប់តាំងពីខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៥ ក្នុងគោលបំណងលើកកម្ពស់ការ អភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គមនៅក្នុងប្រទេសអនុតំបន់មេគង្គ កាត់បន្ថយគម្លាតអភិវឌ្ឍន៍ និងលើក កម្ពស់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការគ្រប់ជ្រុងជ្រោយរវាងអាស៊ាននិងចិន។ ប្រទេសសមាជិកនៃកិច្ចសហ ប្រតិបត្តិការមេគង្គ-ឡានឆាង រួមមាន កម្ពុជា ចិន ឡាវ មីយ៉ាន់ម៉ា ថៃ និងវៀតណាម។ កិច្ច សហប្រតិបត្តិការនេះផ្តោតលើសសរស្តម្ភចំនួនបី៖

- ១- កិច្ចសហប្រតិបត្តិការនយោបាយ-សន្តិសុខ
- ២- ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយចីរភាព
- ៣- ការផ្លាស់ប្តូរទំនាក់ទំនងសង្គមវប្បធម៌ប្រជាជន និងប្រជាជន និង វិស័យអាទិភាព ចំនួន៥គឺ៖ ការតភ្ជាប់ សមត្ថភាពផលិត កិច្ចសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចឆ្លងដែន ធនធានទឹកនិង កសិកម្ម និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ។

មូលនិធិពិសេសមេគង្គ-ឡានឆាងត្រូវបានបង្កើតនិងដាក់ឱ្យដំណើរការដើម្បីគាំទ្រដល់គម្រោងខ្នាតតូចនិងមធ្យមនៃបណ្តាប្រទេសមេគង្គ-ឡានឆាង។ នៅក្នុងឆ្នាំ ២០១៧ ប្រទេសសមាជិក បានបង្កើតនូវលេខាធិការដ្ឋានជាតិ/អង្គភាពសម្របសម្រួលចំណុះឱ្យក្រសួងការបរទេសរៀងៗខ្លួន។

យន្តការដើម្បីពង្រឹង និងអនុវត្តកិច្ចសហប្រតិបត្តិការនេះរួមមាន កិច្ចប្រជុំកំពូល កិច្ចប្រជុំរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេស កិច្ចប្រជុំឧត្តមមន្ត្រី កិច្ចប្រជុំក្រុមការងារវិស័យការបរទេស និងកិច្ចប្រជុំក្រុមការងារ រួមតាមវិស័យអាទិភាពនីមួយៗ។

• **មហាអនុតំបន់មេគង្គ** (Greater Mekong Sub-region-GMS) គឺជាកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចអនុតំបន់ដែលបានបង្កើតឡើងដើម្បីពង្រឹងទំនាក់ទំនងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងចំណោមប្រទេសទាំង៦ នៃមហាអនុតំបន់មេគង្គដែលរួមមានកម្ពុជា-ចិន (ខេត្តយូណាន និងតំបន់ស្វ័យតហ្គាំងស៊ី) ឡាវ មីយ៉ាន់ម៉ា ថៃ និងវៀតណាម។ កម្មវិធីនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការនេះបាន ចាប់ផ្តើមនៅឆ្នាំ១៩៩២ ក្រោមការគាំទ្រពីធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី។ វិស័យអាទិភាពនៃកម្មវិធីកិច្ចសហប្រតិបត្តិការមហាអនុតំបន់មេគង្គ រួមមាន ដឹកជញ្ជូន ថាមពល ទូរគមនាគមន៍ បរិស្ថាន ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស ទេសចរណ៍ ពាណិជ្ជកម្ម ការវិនិយោគវិស័យឯកជន និងកសិកម្ម។ កម្ពុជាមានលេខាធិការដ្ឋានជាតិមហាអនុតំបន់មេគង្គ ជាអ្នកសម្របសម្រួល និងអនុវត្តកម្មវិធី ខាងលើនេះ ដែលស្ថិតនៅក្រោមក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា¹។

៦. អំពីគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ (Mekong River Comission) (MRC)

គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ (Mekong River Comission) (MRC) ត្រូវបានបង្កើតឡើងជាផ្លូវការចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៩៥។ គណៈកម្មការនេះ គឺជាអង្គការអន្តររដ្ឋាភិបាលមួយ ដែលធ្វើការដោយផ្ទាល់ជាមួយរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេស កម្ពុជា ឡាវ ថៃ និងវៀតណាម ដើម្បីធ្វើការគ្រប់គ្រងរួមគ្នា លើការចែករំលែកធនធានទឹក និងការអភិវឌ្ឍអាងទន្លេមេគង្គប្រកបដោយចីរភាព។ គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ មានលេខាធិការដ្ឋានរបស់ខ្លួននៅទីក្រុងវៀងច័ន្ទប្រទេសឡាវ។ ប្រទេសសមាជិកនីមួយៗមានគណៈកម្មាធិការជាតិទន្លេមេគង្គរបស់ខ្លួនដើម្បីសម្របសម្រួល និងអនុវត្តការងាររបស់ខ្លួន។ យន្តការសំខាន់ៗរបស់គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គរួមមាន កិច្ចប្រជុំកំពូល កិច្ចប្រជុំក្រុមប្រឹក្សាសមាជិកគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ។ កិច្ចប្រជុំគណៈកម្មាធិការរួមនៃគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ និងកិច្ចប្រជុំក្រុមការងារបច្ចេកទេសមួយចំនួនទៀត។

¹ (សម្រាប់ព័ត៌មានលម្អិតសូមចុចលើ www.adb.org/countries/gms/main) .

គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ គឺជាស្ថាប័នមួយសម្រាប់កិច្ចការខាងធនធានទឹក និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់ ដែលរដ្ឋជាសមាជិកចែករំលែកនូវអត្ថប្រយោជន៍ នៃធនធានទឹករួមគ្នា ទោះបីជាផលប្រយោជន៍ជាតិខុសៗគ្នាក៏ដោយ។ គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គដើរតួនាទីជាមជ្ឈមណ្ឌលចំណេះដឹងថ្នាក់តំបន់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងធនធានទឹក ដែលជួយផ្តល់ព័ត៌មានដល់ដំណើរការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តដោយផ្អែកលើភស្តុតាងវិទ្យាសាស្ត្រ។

គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ ពិនិត្យមើលលើគ្រប់វិស័យទាំងអស់ រួមទាំងនិរន្តរភាព ជលផល កំណត់អត្តសញ្ញាណ និងឱកាស សម្រាប់កសិកម្ម។ សេរីភាពដឹកជញ្ជូន ថាមពលវារីអគ្គិសនី ប្រកបដោយនិរន្តរភាព ការគ្រប់គ្រងទឹកជំនន់ និងការអភិរក្សប្រព័ន្ធអេកូឡូហ្សីជីសំខាន់ៗ។ គណៈកម្មការផ្សារភ្ជាប់ប្រទេសជាសមាជិករបស់ខ្លួនចំពោះការប្រឈមមុខនឹងផលប៉ះពាល់នាពេលអនាគត នៃការកើនឡើងនៃទឹកជំនន់ និងការកើនឡើងនៃគ្រោះរាំងស្ងួត និងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។ ក្នុងការផ្តល់ដំបូន្មានរបស់ខ្លួន គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គមានគោលបំណងសម្របសម្រួលកិច្ចសន្ទនារវាងរដ្ឋាភិបាល វិស័យឯកជន និងសង្គមស៊ីវិល។ ជាអង្គការអន្តរជាតិមួយក្នុងចំណោមអង្គការអន្តរជាតិមួយចំនួនទៀត ដែលត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយច្បាប់ជាក់លាក់ដែលបានបង្កើតឡើងដើម្បីសម្របសម្រួលកិច្ចសហប្រតិបត្តិការបច្ចេកទេស ក្នុងចំណោមសមាជិករបស់ខ្លួន។ ចាប់តាំងពីបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៥ តាមរយៈការចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចព្រមព្រៀងទន្លេមេគង្គ គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គបានអនុម័តនីតិវិធី ជាបន្តបន្ទាប់ ដូចជា៖ នីតិវិធីសម្រាប់គុណភាពទឹក នីតិវិធីសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរទិន្នន័យ និងការចែករំលែកព័ត៌មាន នីតិវិធីត្រួតពិនិត្យការប្រើប្រាស់ទឹក នីតិវិធីសម្រាប់ការជូនដំណឹង ការប្រឹក្សាជាមុននិងកិច្ចព្រមព្រៀង និងនីតិវិធីសម្រាប់ការថែរក្សាលំហូរនៅលើអានុភាព ដើម្បីផ្តល់នូវដំណើរការជាប្រព័ន្ធ និងឯករាជ្យភាពសម្រាប់ការអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ។ លេខាធិការដ្ឋានរបស់គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គគឺជាអង្គការប្រតិបត្តិការរបស់អង្គការដែលមានបុគ្គលិកចំនួន ៦៥ នាក់ដែលមានការិយាល័យធំៗពីរ នៅរាជធានីភ្នំពេញប្រទេសកម្ពុជានិងទីក្រុងវៀងចាន់ប្រទេសឡាវ។ គណៈកម្មាធិការមេគង្គថ្នាក់ជាតិនៅតាមរដ្ឋ ជាសមាជិកនីមួយៗសម្របសម្រួលការងារនៅថ្នាក់ជាតិ។

ប្រទេសចិន និង ប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា ដែលជាប្រទេសតាំងនៅតាមបណ្តោយទន្លេមេគង្គគឺជាដៃគូសន្ទនារបស់គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ។ គណៈកម្មាធិការនេះ បានចូលរួមជាមួយអ្នកពាក់ព័ន្ធជាច្រើនក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រផែនការនិងការងាររបស់ខ្លួន។ គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ ត្រូវបានផ្តល់នូវមូលនិធិតាម រយៈការរួមចំណែកពីប្រទេសជាសមាជិកចំនួនបួន និងដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ (រដ្ឋាភិបាល ប្រទេសជាសមាជិក ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍ និងអង្គការអន្តរជាតិ)។

គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គបានអញ្ជើញប្រទេសចិននិងមីយ៉ាន់ម៉ា ជាដៃគូសន្ទនា ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៦ ហើយតាំងពីពេលនោះមកបានកំពុងសហការជាមួយដៃគូទាំងពីរនៅក្នុងទិដ្ឋភាពបច្ចេកទេសនៃការគ្រប់គ្រងធនធានទឹក។

មានប្រទេស៦ ក្នុងមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គនេះ រួមមានកម្ពុជា ឡាវ ចិន ថៃ មីយ៉ាន់ម៉ា និងវៀតណាម។ កម្មវិធីនេះ បានប្រែក្លាយអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ឲ្យងើបផុតពីភាពក្រីក្រតាមរយៈសេដ្ឋកិច្ច ពាណិជ្ជកម្ម ការបង្កើនការនាំចេញកសិផល និងការលើកកម្ពស់មហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ ឲ្យក្លាយជាទិសដៅទេសចរណ៍តែមួយ បន្ទាប់ពីអនុតំបន់នេះ បានទទួលភ្ញៀវទេសចរណ៍ ៦០លាននាក់ក្នុងឆ្នាំ២០១៦ ដែលជាចំនួនមួយមិនធ្លាប់មាន។

គោលដៅ គឺការបង្កើនទំនាក់ទំនង ដោយសាងសង់ផ្លូវថ្មី ប្រវែង ១០ ០០០ គ.ម. និងខ្សែបណ្តាញបញ្ជូនអគ្គិសនីចែកចាយប្រមាណ ៣ ០០០ គ.ម.។ បណ្តាញគមនាគមន៍ទាំងនេះ ត្រូវបានកែលម្អក្នុងគោលបំណងលើកកម្ពស់ការតភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងរវាងប្រទេសនីមួយៗនៅក្នុងតំបន់។

៧. ផែនការសហប្រតិបត្តិការឡានឆាង-មេគង្គ²

ផែនការអភិវឌ្ឍប្រាំឆ្នាំរួមទាំងការសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីត្រូវបានគេរំពឹងថានឹងក្លាយជារបៀបវារៈកំពូលនៅក្នុងសន្តិសុខបណ្តាប្រទេសទន្លេមេគង្គនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ-ឡានឆាង ក៏រួមចំណែកដល់យន្តការកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអនុតំបន់ផ្សេងទៀតដូចជាមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការខាងត្បូង និងការអនុវត្តរបៀបវារៈឆ្នាំ២០៣០របស់អង្គការសហប្រជាជាតិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយនិរន្តរភាព។ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ-ឡានឆាង បំពេញបន្ថែមដល់អាស៊ានដោយវិធីបីយ៉ាង៖

- ទីមួយ រួមបញ្ចូលនូវផែនការមេនៃការតភ្ជាប់អាស៊ានដោយផ្ដោតលើការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ការកសាងស្ថាប័ននិងការសម្របសម្រួល និងទំនាក់ទំនងរវាងប្រជាជននិងប្រជាជន។
- ទីពីរ រួមចំណែកក្នុងការបំពេញចន្លោះប្រហោងនៃការអភិវឌ្ឍនៅក្នុងតំបន់អាស៊ាន។ ប្រទេសមានសេដ្ឋកិច្ចខ្សោយបំផុតឬប្រទេសទាំងអស់ស្ថិតនៅក្នុងតំបន់មេគង្គ។ ដូច្នេះការអភិវឌ្ឍតំបន់មេគង្គ នឹងជួយប្រទេសទាំងនេះមិនឲ្យឈ្លានពានសមាជិកអាស៊ានដទៃទៀត។
- ទីបី លើកទឹកចិត្តចំពោះចក្ខុវិស័យអាស៊ានក្នុងការកសាងអាស៊ានដែលផ្ដោតលើប្រជាជននិងប្រជាជន។ តំបន់មួយក្នុងចំណោមវិស័យកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអាទិ-

² <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy-defence/article/2127387/five-things-know-about-lancang-mekong-cooperation>

ភាពនៅក្រោម កិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ-ឡានឆាងគឺការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងការតភ្ជាប់មនុស្សនៅក្នុងតំបន់។

កិច្ចប្រជុំកំពូលកិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ-ឡានឆាងនៅកម្ពុជា ជាកិច្ចប្រជុំកំពូលមួយ នឹងត្រូវបានរៀបចំផែនការអភិវឌ្ឍរយៈពេលប្រាំឆ្នាំដែលនឹងរួមបញ្ចូលទាំងការសាងសង់ទំនប់វារី អគ្គិសនីនិងគម្រោងដទៃទៀតសម្រាប់តំបន់នេះ។ ការចង្អុលបង្ហាញពីសារៈសំខាន់របស់ខ្លួននៅ ក្នុងគម្រោងខ្សែ ក្រវ៉ាត់និងគម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផ្លូវ។ ប៉ុន្តែខណៈដែលយន្តការកិច្ចសហ ប្រតិបត្តិការត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីជួយបន្ថយភាពតានតឹងលើគម្រោងអភិវឌ្ឍបរិស្ថាន។ ការព្រួយបារម្ភកំពុងកើនឡើងដែលជាសក្តានុពលបានបង្កឲ្យមានការបំផ្លាញអេកូឡូហ្សីនិងធ្វើ ឲ្យទន្លេមេគង្គក្លាយជាចំណុចក្តៅគគុកចំពោះវិវាទដែនដីរបស់សមុទ្រចិនខាងត្បូង និងអាស៊ីអា- គ្នេយ៍ដែលបង្កើតឲ្យមានប្រសិទ្ធភាពថ្មី។

ចិនសន្យាផ្តល់ប្រាក់រាប់ពាន់លានទៅឲ្យបណ្តាប្រទេសនៅតាមដងទន្លេមេគង្គ ដើម្បី ជំរុញឥទ្ធិពលនិងជួសជុលកេរ្តិ៍ឈ្មោះនៅក្នុងបរិបទនៃសារៈសំខាន់របស់ទន្លេនេះក្នុងការតភ្ជាប់ តំបន់អឺរ៉ុបតាមរយៈតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍។ ក្រៅពីកម្មវិធីហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដ៏ធំដែលធ្វើឡើងដោយ លោក ស៊ី ជីនកីង ប្រធានាធិបតីចិន មេដឹកនាំគណៈប្រតិភូចិន លោក លី កេឃាង (Li Keqiang) នឹងសម្លឹងមើលការជំរុញឥទ្ធិពលរបស់ចិននៅក្នុងតំបន់មេគង្គនៅពេលដែលលោក ជួបប្រជុំជាមួយនឹងភាគីប្រទេសកម្ពុជា វៀតណាម ថៃ ឡាវ និងមីយ៉ាន់ម៉ា។ ការកសាង "សហ- គមន៍នាពេលអនាគតរួមគ្នា" ឆ្លុះបញ្ចាំងពីចក្ខុវិស័យស្នូលនិងតម្លៃរបស់មេគង្គ-ឡានឆាងដែល បង្ហាញពីស្មារតីនៃការបង្កើតតំបន់ថ្មីនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍។ កិច្ចសហការឈ្នះឈ្នះបានក្លាយជា គោលការណ៍ណែនាំនៃទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិនៅក្នុងតំបន់ ហើយវាអាចក្លាយជាបទដ្ឋាននៃ អភិបាលកិច្ចសាកលលោកក្នុងលំដាប់ពិភពលោកថ្មី។

របៀបវារៈសំខាន់នៃសន្និសីទកំពូលមេគង្គ-ឡានឆាងទី២ គឺដើម្បីពិភាក្សាអំពីលទ្ធផល នៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការកន្លងមក អនុម័តផែនការការងាររយៈពេលប្រាំឆ្នាំ ដើម្បីបញ្ជាក់ច្បាស់ អំពីចក្ខុវិស័យនិងគោលដៅរបស់មេគង្គ-ឡានឆាងនិងដើម្បីដំណើរការគម្រោងដែលនឹងត្រូវផ្តល់ មូលនិធិក្រោមមូលនិធិពិសេសរបស់ មេគង្គ-ឡានឆាង ចំនួន ៣០០លានដុល្លារ ក្រោមប្រធាន បទ "ទន្លេសន្តិភាពនិងការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព" របស់យើង។ កិច្ចប្រជុំកំពូលនេះបាន ពិភាក្សាគ្នានិងអនុម័តឯកសារចំនួន៤រួមទាំងសេចក្តីប្រកាសក្រុងភ្នំពេញនៃសកម្មភាពប្រាំឆ្នាំ ២០១៨-២០២២ បញ្ជីរួមនៃគម្រោងសហប្រតិបត្តិការទី២ និងរបាយការណ៍នៃកិច្ចសហ ប្រតិបត្តិការរួមចំនួនប្រាំមួយនៅក្នុងតំបន់អាទិភាព។

ក្រោមមូលនិធិពិសេសរបស់មេគង្គ-ឡានឆាង គម្រោងចំនួន ១៣២ ដែលស្នើឡើង ដោយបណ្តាប្រទេសជាសមាជិក មេគង្គ-ឡានឆាង នឹងត្រូវបានផ្តល់មូលនិធិ។ គម្រោងទាំងនេះ ត្រូវបានអនុវត្តដោយក្រសួងនិងទីភ្នាក់ងារពាក់ព័ន្ធរៀងៗខ្លួនដោយមានការគាំទ្រពីសំណាក់

លេខាធិការដ្ឋានមេគង្គ-ឡានឆាង។ កិច្ចសហការដែលមានលទ្ធផលសម្រេចបានធ្វើឲ្យមេគង្គ-ឡានឆាង មានភាពទាក់ទាញនិងមានអត្ថន័យ ជាជាងការពិភាក្សាមួយមេគង្គ-ឡានឆាងផ្ដោតលើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាក់ស្ដែងដើម្បីអភិវឌ្ឍនិងអនុវត្តគម្រោងមេគង្គ-ឡានឆាងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ ប្រទេសកម្ពុជានឹងបង្កើតក្រុមការងាររួមចំនួនប្រាំមួយស្តីពីការតភ្ជាប់គ្នា ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការធនធានទឹក កិច្ចសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចឆ្លងកាត់ព្រំដែន វិស័យកសិកម្ម និងសមត្ថភាព ផលិតកម្ម។ តំបន់ផ្សេងទៀតដែលមេគង្គ-ឡានឆាងគួរផ្ដោតលើអនាគតគឺវិស័យអប់រំ សុខភាពសាធារណៈ និងការការពារបរិស្ថាន។ ការគ្រប់គ្រងធនធានទឹកនិងការអភិរក្សគឺមានសារៈសំខាន់ចំពោះជីវភាពរស់នៅរបស់មនុស្សរាប់លាននាក់ដែលពឹងផ្អែកលើគុណភាពនិងលំហូរនៃទន្លេមេគង្គដ៏ធំសម្បើម។ មេគង្គ-ឡានឆាង ត្រូវបន្តលើកកម្ពស់អភិបាលកិច្ចទឹកដែលមានមូលដ្ឋានតាមច្បាប់ដោយសហការយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គដើម្បីចៀសវាងជម្លោះនិងភាពតានតឹងរវាងបណ្តាប្រទេសនៅតាមដងទន្លេនានាជុំវិញការប្រើប្រាស់ធនធានទឹករួម។ ការដោះស្រាយបញ្ហាទឹក ថាមពល អាហារ ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុគឺសំខាន់ណាស់ចំពោះការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាពនៅក្នុងតំបន់។

កិច្ចសហប្រតិបត្តិការស្តីពីសុខភាពសាធារណៈនិងការអប់រំនឹងជួយកាត់បន្ថយវិសមភាពប្រាក់ចំណូលរវាងតំបន់និងតំបន់។ វិសមភាពគឺជាមូលហេតុឫសគល់នៃបញ្ហាសង្គមនិងនយោបាយបង្កឲ្យមានផលប៉ះពាល់ដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច។ តំបន់ផ្សេងៗទៀតដែលមេគង្គ-ឡានឆាង គួរធ្វើការគឺការរៀបចំផែនការទីក្រុង និងការអភិវឌ្ឍនិងសេដ្ឋកិច្ចឌីជីថល។ ការធ្វើនគរូបនីយកម្មយ៉ាងឆាប់រហ័សនឹងបន្តអស់រយៈពេលជាច្រើនទសវត្សរ៍ដោយទាមទារឲ្យមានគោលនយោបាយសកម្មដើម្បីផ្តល់ដីធ្លី លំនៅដ្ឋាននិងសេវាកម្មសម្រាប់ប្រជាជនទីក្រុងថ្មី។ បដិវត្តន៍ឌីជីថលនិងស្វ័យប្រវត្តិកម្មកំពុងទទួលបាននូវឥទ្ធិពលបង្កើតឱកាសនិងបញ្ហាប្រឈម។ ការបង្កើតការងារក្នុងសម័យឌីជីថលគឺជាបញ្ហាប្រឈមមួយសម្រាប់រដ្ឋាភិបាល។ ការកសាងកម្លាំងពលកម្ម ដែលមានជំនាញខ្ពស់ត្រូវការការវិនិយោគសំខាន់ៗលើវិស័យអប់រំ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងសេវាសុខាភិបាល។

ការអភិវឌ្ឍចក្ខុវិស័យរួមគ្នាបង្កើតផលប្រយោជន៍រួម លើកកម្ពស់ការទទួលខុសត្រូវមេដឹកនាំពហុភាគី ពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន និងការប្រមូលធនធាន គឺជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃក្របខ័ណ្ឌកិច្ចសហប្រតិបត្តិការពហុភាគី។

មេដឹកនាំប្រទេសចិន និងប្រទេស៥ទៀត រួមមានប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា ឡាវ ថៃ កម្ពុជា និងវៀតណាម បានជួបជុំគ្នានៅរាជធានីភ្នំពេញ បានចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំកំពូលនេះ កាលពីថ្ងៃពុធទី១០ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៨ ។

៨. ទស្សនៈរបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច ការយល់ឃើញ និងអាកប្បកិរិយារបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាក្នុងការតម្រង់គោលនយោបាយការបរទេសរបស់ខ្លួនជាមួយផលប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ច ការផ្លាស់ប្តូរបរិយាកាសអន្តរជាតិដើម្បីបម្រើឲ្យរបៀបវារៈអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ និងការធ្វើពិពិធកម្ម ភាពជាដៃគូយុទ្ធសាស្ត្រ ផ្អែកលើការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច គឺជាលក្ខណៈពិសេស នៃគោលនយោបាយការបរទេសរបស់កម្ពុជា។ បញ្ហាទាំងនេះមានសារៈសំខាន់ណាស់ចំពោះការអភិវឌ្ឍ និងភាពជាដៃគូអន្តរជាតិរបស់ប្រទេសនេះ ព្រោះនឹងផ្តល់ឲ្យប្រទេសនូវលទ្ធភាពទទួលបានទីផ្សារ និងភាពទាក់ទាញដល់ការវិនិយោគពីបរទេស។ ប្រទេស កម្ពុជាចាត់ទុកកិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ-ឡានឆាង ជាយន្តការបំពេញបន្ថែមមួយផ្សេងទៀត ដែលអាចជួយសម្រេចបាននូវចក្ខុវិស័យនៃការអភិវឌ្ឍរបស់ខ្លួនព្រមទាំងពង្រឹងគម្រោងសមាហរណកម្មនិងតភ្ជាប់តំបន់។ នៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍជាតិរយៈពេលប្រាំឆ្នាំរបស់ខ្លួន ដែលគេហៅថា “យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណដំណាក់កាលទី៣”។ រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានកំណត់ចក្ខុវិស័យថា៖ នៅចុងទសវត្សរ៍ទី២ នៃសតវត្សរ៍ទី២១ ប្រទេសកម្ពុជាគឺដើម្បីទាមទារពេញលេញ ភាពជាម្ចាស់នៃវាសនារបស់ខ្លួន ខណៈពេលដែលក្លាយជាដៃគូពិតប្រាកដ ក្នុងកិច្ចការក្នុងតំបន់និងសកល។ លើសពីនេះ ប្រទេសកម្ពុជាកំពុងធ្វើសមាហរណកម្មដោយស្វ័យប្រវត្តិទៅក្នុងកិច្ចការតំបន់ និងពិភពលោកលើមូលដ្ឋានស្មើភាពគ្នា និងមានសិទ្ធិស្មើគ្នាដូចប្រជាជាតិដទៃទៀតដែរ។ ក៏ប៉ុន្តែគោលបំណងមិនត្រូវបានសម្រេច

ទាំងស្រុងដោយសារតែបញ្ហានយោបាយក្នុងប្រទេស និងបញ្ហាភូមិសាស្ត្រនយោបាយក្នុងតំបន់ ដែលមានបញ្ហា។

រដ្ឋាភិបាលបានចេញយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ថ្មីរយៈពេលប្រាំឆ្នាំ (២០១៩-២០២៣) ដោយផ្ដោតលើការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស ការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ចវិស័យឯកជន និងការអភិវឌ្ឍការងារប្រកបដោយនិរន្តរភាព។ ទាក់ទងនឹងការធ្វើសមាហរណកម្មតំបន់ រដ្ឋាភិបាល បានសង្កត់ធ្ងន់លើការ តភ្ជាប់តំបន់ដែលស្ថិតក្នុងក្របខ័ណ្ឌអាស៊ាននិងគម្រោងខ្សែក្រវ៉ាត់និងផ្លូវ ពាណិជ្ជកម្ម ។

៩. ការទុកចិត្តលើនយោបាយនិងភាពជាអ្នកដឹកនាំ

ឆន្ទៈនយោបាយ និងការទុកចិត្តគឺជាគន្លឹះដ៏សំខាន់បំផុតនៅក្នុងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ តំបន់។ ទីប្រឹក្សារដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបាននិយាយថា “មេគង្គ-ឡានឆាងមានឥទ្ធិពលនយោបាយ មានសំណួរសួរថាតើយើងអាចធ្វើការរួមគ្នាដើម្បីបញ្ចូលចក្ខុវិស័យ និងរបៀបវារៈនយោបាយ របស់មេដឹកនាំ បានដោយរបៀបណា? នៅចុងបញ្ចប់បញ្ហាឆ្លងកាត់ព្រំដែនមិនអាចដោះស្រាយ តាមរយៈការងារបច្ចេកទេសបានទេ?”។ កម្លាំងចលករសំខាន់ៗរបស់ មេគង្គ-ឡានឆាង គឺស្ថិត នៅក្នុងវត្តមាននៃភាពជាអ្នកដឹកនាំច្បាស់លាស់ និងមានការគាំទ្រ ផ្នែកនយោបាយដ៏រឹងមាំពី គ្រប់មេដឹកនាំនៃរដ្ឋជាសមាជិកទាំង១១។ ប្រទេសនីមួយៗក្នុងបណ្តាប្រទេសក្នុងតំបន់មេគង្គ អាស៊ីអាគ្នេយ៍បានបង្កើតយុទ្ធសាស្ត្រគ្រប់ជ្រុងជ្រោយរួចហើយរួមជាមួយកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ជាមួយប្រទេសចិន។ ដូចនេះ មេគង្គ-ឡានឆាង គឺជាការផ្លាស់ប្តូរជាលក្ខណៈធម្មជាតិឡូហ្សិក និងជាក់ស្តែង ដើម្បីពង្រឹងយន្តការទ្វេភាគីទៅជាក្របខ័ណ្ឌកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអនុតំបន់ ដើម្បី ទាញយកអត្ថប្រយោជន៍ពេញលេញនៃភាពស៊ីជម្រៅទាក់ទងនឹងភូមិសាស្ត្រនិងសេដ្ឋកិច្ច។

១០. កិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាក់ស្តែង

ចំណុចសំខាន់ៗនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ-ឡានឆាង គឺ “ការតម្រង់ទិសផ្នែកលើ គម្រោង” របស់ខ្លួន។ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការដែលមានប្រយោជន៍ និងគំនិតផ្តួចផ្តើមដោយ គម្រោងផ្តល់ឲ្យប្រទេសជាសមាជិកដែលមានភាពជាម្ចាស់។ ភាពជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិរបស់ជាតិ គឺ ជាចីរភាពយូរអង្វែងនៃគម្រោង និងគំនិតផ្តួចផ្តើមក្នុងតំបន់។ ប្រទេសកម្ពុជាជឿថាសមាហរណ កម្មតំបន់ គឺជាមធ្យោបាយសំខាន់មួយ ឆ្ពោះទៅរកការបង្រួមគម្លាតនៃការអភិវឌ្ឍដែលមានស្រាប់ នៅតាមបណ្តាប្រទេសតាមដងទន្លេមេគង្គ។ នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំកំពូលមេគង្គ-ឡានឆាងលើកទី២ ប្រទេសកម្ពុជាបានទទួលនូវគម្រោងជាច្រើន ដែលគ្របដណ្តប់លើវិស័យជាច្រើនដូចជា ការ បង្កើនជីវភាពរស់នៅ ដល់ការកសាងសមត្ថភាព ក្នុងវិស័យអប់រំ សុខភាព ទេសចរណ៍ និង ព័ត៌មានវិទ្យា កិច្ចសហប្រតិបត្តិការនៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ដើម្បីអភិវឌ្ឍការផ្លាស់ប្តូរ អភិរក្ស

និងការពារសម្បត្តិវប្បធម៌។ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការខាងត្បូង- ខាងត្បូង (South-South) ក្នុង នាមជាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍមួយ កម្ពុជាបានគាំទ្រកិច្ចសហប្រតិបត្តិការទាំងសងខាង ដែល សំដៅលើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍ និងការគាំទ្រគ្នាទៅវិញទៅមករវាងបណ្តាប្រទេសកំពុង អភិវឌ្ឍ។ រដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសបានមានប្រសាសន៍ថា ក្នុងទំហំធំជាងនេះ ខ្ញុំជឿជាក់ថា មេគង្គ- ឡានឆាង អាចត្រូវបានចាត់ទុកជាកំរិតមួយ នៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការខាងត្បូងដែលគាំទ្រដល់ បណ្តាប្រទេសជាសមាជិកមេគង្គ-ឡានឆាង ដើម្បីផ្តល់ភាពរុងរឿងសេដ្ឋកិច្ចដល់ប្រជាជនរបស់ ខ្លួនក្រោមក្របខ័ណ្ឌ នៃរបៀបវារៈរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ២០៣០ សម្រាប់និរន្តរភាពនិង ការអភិវឌ្ឍ។

គម្រោងរាប់រយដែលស្ទើរឡើងដោយបណ្តាប្រទេសជាសមាជិក មេគង្គ-ឡានឆាង និង គម្រោងរាប់រយទៀតត្រូវបានគ្រោងសម្រាប់តំបន់មេគង្គក្រោមដែលនឹងបង្កើនសមត្ថភាពផលិត ថាមពលវារី-អគ្គិសនីបន្ថែមទៀត។ គម្រោងទាំងនោះនឹងត្រូវបានផ្តល់មូលនិធិដោយប្រទេសចិន ក្នុងចំនួនទឹកប្រាក់រាប់ពាន់លានដុល្លារ ក្រោមយន្តការរួមទាំងមជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវធនធានទឹក និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការលើគម្រោង តភ្ជាប់ថាមពលវារីអគ្គិសនី សមត្ថភាព ឧស្សាហកម្ម ពាណិជ្ជកម្មតាមព្រំដែន កសិកម្មនិង កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ។ គម្រោងទាំងនេះត្រូវបានអនុវត្ត ដោយក្រសួង និងទីភ្នាក់ងារពាក់ព័ន្ធរៀងៗខ្លួន ដោយមានការគាំទ្រពីសំណាក់លេខាធិការដ្ឋាន មេគង្គ-ឡានឆាង។

ក្រៅពីការអភិវឌ្ឍទំនប់និងថាមពលវារីអគ្គិសនី រហូតមកដល់ឆ្នាំ២០១៨ មានស្ថានឆ្លង កាត់ទន្លេសាប និង ទន្លេមេគង្គធំៗមួយចំនួនត្រូវបានសាងសង់រួចរាល់និងបានបើកឲ្យប្រជា ពលរដ្ឋកម្ពុជាធ្វើចរាចរបាន។ នៅមានស្ថានមួយចំនួនទៀតដែលកំពុងសាងសង់ និងគ្រោង សាងសង់ ។ ការសាងសង់ស្ថានជាជំនួយរបស់រដ្ឋាភិបាលជប៉ុន រៀតណាម និងប្រាក់កម្ចី សម្បទានរយៈពេលវែង ដែលមានអត្រាការប្រាក់ទាបពីប្រទេសចិន និងថវិកាបដិភាគរបស់រដ្ឋា ភិបាលកម្ពុជា៥ភាគរយ។ ក្រុមហ៊ុនសាជីវកម្មស្ថានថ្នល់របស់ប្រទេសចិនជាអ្នកសាងសង់។ គម្រោងទាំងឡាយត្រូវបានស្ទើរឡើងនៅថ្នាក់ជាតិ ប្រទេសជាសមាជិកបានបញ្ចប់គម្រោង ផែនការជាតិរបស់ខ្លួនដើម្បីអនុវត្តគម្រោងរួមគ្នា គម្រោងជាតិអំពីសារៈសំខាន់នៃអាងទឹក សកម្មភាពជាតិ និងសកម្មភាពវិមជ្ឈការ។

កំណែទម្រង់ហិរញ្ញវត្ថុគឺ ជាផ្នែកមួយដ៏សំខាន់នៃយុទ្ធសាស្ត្ររៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធរបស់គ ណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ។ គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ ចូលរួមវិភាគទានរបស់ប្រទេសជាសមាជិក។ គណៈកម្មការការទន្លេមេគង្គបានរក្សានូវតួនាទីសំខាន់ៗ របស់ខ្លួនក្នុងប្រតិបត្តិការសម្រប សម្រួលនូវរាល់នីតិវិធី និងគោលការណ៍បច្ចេកទេស ដែលបានបង្កើតឡើងដោយផ្តល់នូវការគាំ ទ្រយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាពលើទិន្នន័យនិងការផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មាន និងការចែករំលែកក្នុងចំណោម សមាជិកនៃគណៈកម្មាធិការទន្លេមេគង្គ។ ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព ឯកសារបច្ចេកទេស ស្តីពីវិន័យ

និងវិធីសាស្ត្រវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់ ដូចជា ការវាយតម្លៃឥទ្ធិពលផលប៉ះពាល់ ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់សេដ្ឋកិច្ចសង្គម ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់នៃម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់តាមប្រធានបទនិង ការអភិវឌ្ឍសេណារីយ៉ូប្រធានបទ។ ហើយលទ្ធផលដែលបានផ្តល់សម្រាប់ការធ្វើផែនការនិងការសម្រេចចិត្តផ្សេងទៀត។

ក្រៅពីការចែករំលែកទិន្នន័យជលសាស្ត្រសម្រាប់រដូវទឹកជំនន់ ប្រទេសចិនក៏បានចែករំលែកទិន្នន័យបន្ថែមជាមួយគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គហើយបានធ្វើការរួមគ្នាលើរបាយការណ៍សង្កេតនិងវាយតម្លៃ។ សូចនាករលទ្ធផលនៅក្នុងរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំនីមួយៗត្រូវបានបង្ហាញពីស្ថានភាពនិងវឌ្ឍនភាពនៃសកម្មភាពដែលរួមចំណែកដល់ការបំពេញសូចនាករនីមួយៗ។

ការពិចារណាលើសេណារីយ៉ូចំនួនបី ការអភិវឌ្ឍដំបូង (ឆ្នាំ២០០៧) អនាគតច្បាស់លាស់ (២០២០) និងផែនការដែលបានគ្រោងទុក (ឆ្នាំ ២០៤០)។ ការសិក្សារួមបញ្ចូលការវាយតម្លៃរួម និងការកើនឡើងនៃផលប៉ះពាល់នៃការអភិវឌ្ឍធនធានទឹកនៅក្នុងវិស័យចំនួន៦ ឧបករណ៍ និងសំណុំទិន្នន័យសម្រាប់ការចងក្រង និងការងារនាពេលអនាគតនិងសារៈសំខាន់សម្រាប់អ្នកធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តនៅក្នុងប្រទេសសមាជិក។

១១. បំពេញបន្ថែមលើយន្តការតំបន់ដែលមានស្រាប់

រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាក៏ហាក់ដូចជារឿយជាងគ្នា គណៈកម្មការមេគង្គ-ឡានឆាង គឺមានភាពស្របគ្នានិងបំពេញបន្ថែមដល់យន្តការក្នុងតំបន់ដែលមានស្រាប់។ ប្រទេសកម្ពុជាបានយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងខ្លាំងក្នុងការពង្រឹងការរួមបញ្ចូលគ្នារវាង គណៈកម្មការមេគង្គ-ឡានឆាង និងគំនិតផ្តួចផ្តើមក្នុងតំបន់ដទៃទៀត និងផែនការមេនៃការតភ្ជាប់អាស៊ាន និងគំនិតផ្តួចផ្តើមខ្សែក្រវ៉ាត់និងផ្លូវពាណិជ្ជកម្ម ។

បណ្តាប្រទេសទន្លេមេគង្គក្រោមដែលពាក់ព័ន្ធនឹងតួនាទីដ៏សំខាន់របស់គណៈកម្មការមេគង្គ-ឡានឆាងលើយន្តការអនុតំបន់ ដូចជាទន្លេមេគង្គ និងមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គប្រទេសកម្ពុជា បានចាត់ទុកថា យន្តការទាំងនេះមានភាពស៊ីគ្នា និងបំពេញគ្នាទៅវិញទៅមក។ គណៈកម្មការមេគង្គ-ឡានឆាង ជួយពន្លឿនដំណើរការនៃការកសាងសហគមន៍អាស៊ានតាមវិធីបីយ៉ាងដូចជា ទីមួយ វារួមបញ្ចូលផងដែរនូវផែនការមេនៃការតភ្ជាប់អាស៊ានដោយផ្ដោតលើការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ការកសាងស្ថាប័ននិងការសម្របសម្រួល និង ទំនាក់ទំនងរវាងប្រជាជននិងប្រជាជន។ ទីពីរ គណៈកម្មការមេគង្គ-ឡានឆាង រួមចំណែកក្នុងការបង្រួមគម្លាតអភិវឌ្ឍន៍នៅក្នុងតំបន់។ ប្រទេសដែលមានការអភិវឌ្ឍតិចតួចពេលគឺប្រទេសមេគង្គ-ឡានឆាងទាំងអស់ស្ថិតនៅតាមតំបន់មេគង្គ។ ដូច្នេះការអភិវឌ្ឍតំបន់មេគង្គ នឹងជួយប្រទេសទាំងនេះក្នុងការចាប់យកសមាជិកអាស៊ានដទៃទៀត។ ទីបី គណៈកម្មការមេគង្គ-ឡានឆាង បន្ថែមថាមពលចក្ខុវិស័យនៃការកសាងប្រជាជនអាស៊ានដែលផ្ដោតលើប្រជាជននិងប្រជាជន។ ចំណុចអាទិភាពមួយក្នុង

ចំណោមវិស័យអាទិភាពនៅក្នុងមេគង្គ-ទន្លេឆាង គឺការលុបបំបាត់ភាពក្រីក្រនិងការលើកកម្ពស់ ទំនាក់ទំនងប្រជាជននិងប្រជាជននៅក្នុងតំបន់។

១២. អាជីវកម្មឯកជននិងវិនិយោគិននៅក្នុងទន្លេមេគង្គ

សម្រាប់វិស័យឯកជនមានអាជីវកម្មតិចតួចដែលមិនត្រូវបានផ្តល់ព័ត៌មានដោយផ្ទាល់ប្រយោលដោយប្រព័ន្ធទន្លេមេគង្គ។ ឧទាហរណ៍ដីល្បាប់នៅទន្លេនេះផ្តល់នូវធនធានធម្មជាតិដ៏សំបូរបែប ដីខ្សាច់ត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់ផលិតកម្មសំណង់ ដំណោះស្រាយនិងការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ។ លំហូរទឹក និង ដីល្បាប់ផ្តល់នូវដីជាតិសម្រាប់វិស័យកសិកម្ម និងឱកាសកែច្នៃកសិផល។ ដីភាពរស់នៅរបស់ពលរដ្ឋ ត្រូវបានទ្រទ្រង់ដោយប្រព័ន្ធទឹកទន្លេតាមរយៈការទទួលបានប្រូតេអ៊ីន (ត្រី) និងផ្ទះសំបែង (ដីខ្សាច់សម្រាប់ការសាងសង់) ជាប្រភពពលកម្មដែលមានតម្លៃសមរម្យសម្រាប់អាជីវកម្មពិសេសអ្នកផលិតនិងសេវាកម្ម។

ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ សហគមន៍វិនិយោគទុនប្រឈមនឹងហានិភ័យចំពោះការវិនិយោគរបស់ពួកគេក្នុងរយៈពេលមធ្យមជាពិសេសសម្រាប់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដែលមានរយៈពេលសងយូរអង្វែង។ ខណៈពេលដែលទទួលស្គាល់ថាវិស័យនីមួយៗមានលក្ខណៈខុសគ្នា និងមានហានិភ័យនិងឱកាសខុសគ្នា ដើម្បីធានាកំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយនិរន្តរភាព និងទ្រទ្រង់ដល់ការបង្កើតតម្លៃធុរកិច្ចចាំបាច់ក្នុងការយកឈ្នះ ការបែងចែកភូមិសាស្ត្រ និងវិស័យផ្សេងទៀតដែលបច្ចុប្បន្នកំពុងរងផលប៉ះពាល់ដល់អាងទន្លេ។ បទពិសោធន៍ពីជុំវិញពិភពលោកបានបង្ហាញថានៅពេលធនធានត្រូវបានបាត់បង់ធ្ងន់ធ្ងរ ក្រុមហ៊ុនពហុជាតិនិងរដ្ឋធំៗបានស្តីបន្ទោសចំពោះបញ្ហាដែលបានកើតឡើង។ ខណៈពេលដែលវិស័យឯកជននឹងទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីការយកទិដ្ឋភាពវិនិយោគទុននៅក្នុងទន្លេមេគង្គនិងផលប៉ះពាល់របស់ពួកគេទៅលើធនធានដែលពួកគេទាំងអស់គ្នាពឹងផ្អែកលើវា នឹងតម្រូវឲ្យរដ្ឋាភិបាលបង្កើតបរិយាកាសវិនិយោគដែលនឹងធានាឲ្យមានការគិតទុកពីស្ថិរភាពសមស្របនិងយុត្តិធម៌។

ការអភិវឌ្ឍធនធានអាងទន្លេមេគង្គគឺសម្រាប់មនុស្សនិងធម្មជាតិនៅក្នុងគ្រប់ប្រទេសទាំងអស់។ ដូច្នេះអង្គការ WWF អំពាវនាវដល់អង្គការអាជីវកម្មឲ្យ៖

- ១. យកទស្សនៈទូលំទូលាយមួយស្តីពីការសម្រេចចិត្តវិនិយោគនិងប្រតិបត្តិការដែលគិតគូរពីផលប៉ះពាល់លើអាងទឹកនិងហានិភ័យផ្នែករូបវន្តនិយតកម្មនិងកេរ្តិ៍ឈ្មោះដែលមានសក្តានុពលរួមទាំងការងារនិងការវិនិយោគ។
- ២. ប្រើប្រាស់សមាគមន៍និងវេទិកាជំនួញដើម្បីទាក់ទងជាមួយអាជីវកម្មផ្សេងទៀតចែករំលែកទិន្នន័យនិងមេរៀនថ្មីៗ និងបង្កើតលទ្ធផលសមូហភាពល្អជាងមុនដើម្បីគ្រប់គ្រងហានិភ័យរួម។

៣. តស៊ូមតិឲ្យសមាគមធុរកិច្ចជួបសន្ទនានិងចូលរួមជាមួយអ្នករៀបចំផែនការសេដ្ឋកិច្ចរបស់ រដ្ឋាភិបាលជុំវិញហានិភ័យនិងឱកាសសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចពិចារណាលើអាងទន្លេទាំង មូល។

៤. វិនិយោគិនត្រូវការការបង្ហាញអំពីហានិភ័យអាជីវកម្មដែលជាយុទ្ធសាស្ត្រនិងប្រតិបត្តិការដែលអតិថិជនរបស់ពួកគេជួបប្រទះ។

១៣. ភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍ ម្ចាស់ជំនួយនិងវិនិយោគិនបរទេសដោយផ្ទាល់

ជាមួយនឹងចំណាប់អារម្មណ៍របស់វិស័យឯកជន រួមជាមួយកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងបន្តរបស់ភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍ម្ចាស់ជំនួយនិងDFI មានសារៈសំខាន់ណាស់ដែលយើងយកចិត្តទុកដាក់លើគម្រោងជាច្រើន។ គម្រោងនេះមានសារៈសំខាន់ណាស់ដែលជាយុទ្ធសាស្ត្រត្រួតពិនិត្យត្រូវបានផ្តល់ឲ្យដើម្បីធានាថាកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងត្រូវបានប្រមូលផ្តុំដើម្បីសម្រេចបាននូវលទ្ធផលនៃការអភិវឌ្ឍដោយមិនចាំបាច់រារាំងលើជម្រើសនាពេលអនាគត។ ប្រសិនបើបញ្ហានេះមិនត្រូវបានអនុវត្តទេ នោះហិរញ្ញវត្ថុដែលផ្តល់ដោយ FDI អាចមានផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដែលបណ្តាលឲ្យបាត់បង់ប្រព័ន្ធអេកូឡូហ្សីនិងជីវភាពរស់នៅក្នុងអាងទន្លេមេគង្គ។

នៅក្នុងប្រព័ន្ធដីសុគតស្នាញនិងសំបុកដូចជាទន្លេមេគង្គនឹងត្រូវការអនុវត្តច្រើនជាងកម្មវិធីសម្របសម្រួលសុទ្ធសាធ។ ការធ្វើបែបនេះនឹងតម្រូវឲ្យមានការយល់ស៊ីជម្រៅអំពីទំនាក់ទំនងរវាងគ្នានិងវិស័យពាក់ព័ន្ធ។ នេះរួមបញ្ចូលទាំងប្រព័ន្ធធម្មជាតិដូចជាលំហូរដីល្បាប់និងផលផលបន្ថែមលើម្ហូបអាហារ ទំនប់វារីអគ្គិសនី និងទំនិញដូចជាវាយនភ័ណ្ឌដែលត្រូវបានផលិតនៅក្នុងតំបន់។ លើសពីនេះទៀតការពិចារណាលើផលប៉ះពាល់លើការវិនិយោគនិងកម្លាំងពលកម្មចាំបាច់ត្រូវតែរួមបញ្ចូល។ ការយល់ដឹងពេញលេញគឺមានសារៈសំខាន់ណាស់ដើម្បីធានានូវគោលដៅជាច្រើននៅក្នុងទន្លេមេគង្គ រួមមានការលុបបំបាត់ភាពក្រីក្រ ការគាំទ្រជីវភាពរស់នៅកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការអភិវឌ្ឍ ក៏ដូចជាភាពសមនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។

គំនិតនៃការចែករំលែកផលប្រយោជន៍នៅលើភូមិសាស្ត្រអាងទឹកទាំងមូលគឺជាវិធីដែលមានប្រយោជន៍ដែលភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍អាចរៀបចំផែនការវិនិយោគនៅក្នុងអាង។ វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ដែលថាភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍ត្រូវទទួលខុសត្រូវទាំងស្រុងក្នុងការធានាផលប្រយោជន៍ទាំងនេះត្រូវបានប្រមូលដល់អ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់នៅក្នុងអាង។ នេះជាការពិតនៃគម្រោងវិនិយោគធំៗ ដែលទំនងជាផ្លាស់ប្តូរលំហូរនិងកម្រិតនៃទន្លេ។ ការបែងចែកអត្ថប្រយោជន៍អនុវត្តនៅតាមមាត្រដ្ឋានខុសៗគ្នានៅក្នុងទន្លេមេគង្គ (ឧទាហរណ៍តំបន់អាងទឹកក្នុងស្រុក) ។ ភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍ចាំបាច់ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់និងគាំទ្រចលនាឆ្ពោះទៅរកការអភិវឌ្ឍជំនាន់នៃដៃគូពាក់ព័ន្ធច្រើនភាគីនិងវេទិកាសន្ទនាមួយដើម្បីកំណត់អត្តសញ្ញាណប្រភេទនៃភាពជា

អ្នកដឹកនាំសម្ព័ន្ធភាពនិងជំហានអនុវត្តជាក់ស្តែងក្នុងការសម្របសម្រួលគំរូជោគជ័យជាច្រើន ដើម្បីចែករំលែកផលប្រយោជន៍ដល់ស្ថានភាពទន្លេមេគង្គ។

១៤. ការអំពាវនាវស្នើសុំសកម្មភាពនិងគិតពិផលប៉ះពាល់ចំពោះ អនាគត

អាងទន្លេមេគង្គនៅតែមានការបែងចែកគ្នាទៅតាម ទីតាំងភូមិសាស្ត្រ ព្រំប្រទល់ និង មាត្រដ្ឋាន នៃប្រទេសនីមួយៗ។ ដូច្នេះសមាហរណកម្មរវាងបណ្តាប្រទេសនិងប្រទេសនៅទន្លេ មេគង្គគឺជាជំនឿស្រាយតែមួយគត់ដើម្បីធានានូវលទ្ធភាពនៃការរីកចម្រើនសេដ្ឋកិច្ចក្នុងរយៈ ពេលវែងនៃតំបន់នីមួយៗ។ នេះមិនត្រឹមតែមានសារៈសំខាន់សម្រាប់រដ្ឋាភិបាល និង វិស័យ សាធារណៈប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងសម្រាប់អាជីវកម្មឯកជននិងដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ដែលសកម្មនៅក្នុង តំបន់ផងដែរ។ តួអង្គទាំងនេះមាន តួនាទីសំខាន់ក្នុងការធានាប្រព័ន្ធទន្លេមេគង្គដែលពឹងផ្អែកគ្នា ទៅវិញទៅមកដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីបង្កើនប្រសិទ្ធភាពផលប្រយោជន៍ប្រកបដោយ សមធម៌ក្នុងចំណោមបណ្តាប្រទេសនៅតាមទន្លេមេគង្គនិងកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ដែលជាប់ ពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងដែនកំណត់អេកូឡូហ្សីនៃអាងទន្លេ។

ឱកាសដ៏សំខាន់មួយសម្រាប់តួអង្គទាំងអស់នៅក្នុងអាងទន្លេមេគង្គគឺគំនិតនៃការចែក រំលែកផលប្រយោជន៍ឬការចែករំលែកផលវិបាកនៃការអភិវឌ្ឍអាងទន្លេ។ ការចែករំលែកអត្ថ ប្រយោជន៍គឺជាវិធីមួយដែលត្រូវបានទទួលយកដើម្បីចែកចាយអត្ថប្រយោជន៍ប្រើប្រាស់ធនធាន សេដ្ឋកិច្ចដើម្បីជំរុញភាពរីកចម្រើនទូលំទូលាយនិងគាំទ្រគោលនយោបាយសមធម៌សង្គម។ វាជា ការចាំបាច់ដែលគន្លងអភិវឌ្ឍន៍ចម្រុះនិងជួនកាលដែលបានជំទាស់ចំពោះប្រទេសនីមួយៗនៅ ក្នុងទន្លេមេគង្គកំពុងត្រូវបានសិក្សាស្វែងយល់ពីគន្លងអភិវឌ្ឍន៍ដែលអាចធ្វើទៅបានដោយប្រើ ប្រាស់នូវគំរូនៃការចែករំលែកផលប្រយោជន៍។ នៅទីបំផុតនៅក្នុងសកលការបន្ថែមកម្មកាន់តែ ខ្លាំងឡើង និង ភាពតានតឹងប្រទេសទាំងនេះនឹងត្រូវបានផ្សារភ្ជាប់កាន់តែខ្លាំងឡើង តាមរយៈ លំហូរទឹកនិងការរាំងស្ទះនៅតាមដងទន្លេ ចរាចរទំនិញតាមរយៈការធ្វើពាណិជ្ជកម្មហិរញ្ញវត្ថុ នៅ ក្នុងការវិនិយោគជាដើម។

សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយនិរន្តរភាព ប្រទេសនានាក្នុងតំបន់មេគង្គ រដ្ឋាភិ បាលត្រូវពិនិត្យមើលផលប៉ះពាល់របស់ពួកគេលើវិស័យផ្សេងៗគ្នានៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច ក៏ដូចជាឥទ្ធិ ពលរបស់ពួកគេទៅលើប្រទេសជិតខាងផងដែរ។

អត្រាកំណើនឆាប់រហ័សនឹងបង្កឲ្យមានសម្ពាធកាន់តែខ្លាំងឡើងៗ នៅក្នុងទន្លេមេគង្គ ក្នុងរយៈពេលពីរបីទសវត្សរ៍ខាងមុខទៀត។ សេដ្ឋកិច្ច កសិកម្មនិងការទាញយករ៉ែ ក៏ដូចជាការ សាងសង់និងផលិតកម្មបន្ទាប់បន្សំនឹងត្រូវបានអនុវត្តនិងប្រែប្រួលជាបន្តបន្ទាប់នៅតាមទន្លេនៅ ពេលអនាគត។ ដោយអាស្រ័យលើវិធីដែលត្រូវបានគ្រប់គ្រង ទន្លេនេះនឹងក្លាយជាអ្នកបន្ត

ដំណើរការប្រកួតប្រជែងនៃកំណើនជាច្រើនទៀតដែលទាក់ទងនឹងអាងទន្លេនិងអាចក្លាយជា ឧបសគ្គប្រយោជន៍ដល់ការអភិវឌ្ឍ។ ចំពោះរដ្ឋាភិបាលនានាផលប៉ះពាល់ដែលមានសក្តានុពលលើ ជីវភាពរបស់ប្រជាជនអាចមានផលវិបាកយ៉ាងខ្លាំងចំពោះស្ថិរភាពសង្គម និងតម្លៃពលកម្ម ដែល ទាំងពីរនេះមានសារៈសំខាន់សម្រាប់គំរូដែលកំពុងបន្តកើនឡើងទៅថ្ងៃអនាគត។ ខណៈពេល ដែលវិនិយោគិនទូទៅកាន់តែដឹងអំពីហានិភ័យរបស់ពួកគេនៅជុំវិញទឹកអាងទន្លេមេគង្គកាន់តែ យ៉ាប់យឺនៗទៅ នឹងអាចមានផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានដល់បណ្តាប្រទេសអាងទន្លេ។ ហានិភ័យ ខាងរូបវន្តនិយតកម្មនិងកេរ្តិ៍ឈ្មោះអាចប៉ះពាល់ដល់តម្រូវការសំខាន់សម្រាប់ការវិនិយោគផ្ទាល់ ពីបរទេសដើម្បីធ្វើឲ្យមានហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធចាំបាច់និងការអភិវឌ្ឍអាជីវកម្មនៅក្នុងប្រទេសទាំង នេះ។ នេះនឹងតម្រូវឲ្យមានវិធីក្នុងការសម្លឹងមើលការធ្វើផែនការសេដ្ឋកិច្ចដែលចាត់ទុកទន្លេមេ គង្គថាជាវេទិកាសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ ដែលគាំទ្រដោយការវិភាគស៊ីជម្រៅលើសេណារីយ៉ូនិង គម្រោងអភិវឌ្ឍន៍ដែលអាចជឿទុកចិត្តបាន។ ទោះបីជាមិនមានភាពងាយស្រួលក្នុងការ គ្រប់គ្រងប្រកបដោយនិរន្តរភាពនៃធនធានដែលទាក់ទងនឹងទន្លេរួមទាំងភាពប្រសើរឡើងនៃ អភិបាលកិច្ចនិងការគិតរួមគ្នារវាងប្រទេសនិងវិស័យទន្លេមេគង្គគឺចាំបាច់ដើម្បីធានានូវអនាគត សេដ្ឋកិច្ចដែលអាចសម្រេចបាននៅក្នុងអាងទន្លេមេគង្គ។

១៥. កម្ពុជានឹងអនុវត្តគម្រោង២ទៀត ក្នុងក្របខណ្ឌកិច្ចសហប្រតិបត្តិ ការមេគង្គ-ឡាងឆាងលើវិស័យទេសចរណ៍ ³

ក្រសួងទេសចរណ៍បានចាប់ផ្តើមការពិភាក្សាជាមួយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (ADB) លើប្រាក់កម្ចីចំនួន ៣០ លានដុល្លារអាមេរិក ដើម្បីផ្តល់មូលនិធិដល់គម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ នៅតាមឆ្នេរ សមុទ្រដែលនឹងជួយដល់ការអភិវឌ្ឍវិស័យទេសចរណ៍។ រដ្ឋាភិបាលបានប្រកាស ផែនការដើម្បីប្រើប្រាស់ប្រាក់សម្រាប់សាងសង់កំពង់ផែសមុទ្រ២ នៅក្រុងព្រះសីហនុ និងនៅ កោះរុង នៃនៅខេត្តព្រះសីហនុ។

កម្ពុជាគ្រោងនឹងអនុវត្តគម្រោង២ទៀត ក្នុងក្របខណ្ឌកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ មេគង្គ-ឡា ងឆាង លើវិស័យទេសចរណ៍រួមមាន៖ សន្និសីទស្តីពីការបកស្រាយពីបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ និងធម្ម ជាតិ ឆ្ពោះទៅរកគុណភាពក្នុងការទទួលស្គាល់ និងពេញចិត្តរបស់ភ្ញៀវទេសចរ និងសិក្ខាសាលា ស្តីពី ការពង្រឹងការផ្តល់សេវាកម្មទេសចរណ៍ សម្រាប់ភ្ញៀវទេសចរចិន។ នេះជាការបញ្ជាក់របស់ រដ្ឋលេខាធិការក្រសួងទេសចរណ៍ ក្នុងពេលដឹកនាំប្រតិភូប្រទេសមាជិកមេគង្គ-ឡាងឆាង ទាំង៥

³ <https://opendevelopmentcambodia.net/km/news/cambodia-ADB-discuss-30m-loan/>

ប្រទេស មានកម្ពុជា មីយ៉ាន់ម៉ា ឡាវ ថៃ វៀតណាម និងប្រទេសចិន ជួបសំណេះសំណាល ជាមួយលោក គុង ដាយដី ប្រធានលេខាធិការក្រុមមួយនីសចិនខេត្តហៃណាន ប្រទេសចិន នៅក្នុង ឱកាសនៃពិធីបើកផ្លូវការវេទិកាសាន់យ៉ា ឆ្នាំ២០១៨ ស្តីពីកិច្ចសហប្រតិបត្តិការទីក្រុងទេសចរ ណ៍។ ភាគីចិនយល់ថាកម្ពុជាមានសក្តានុពលខ្លាំងនិងការអភិវឌ្ឍយ៉ាងឆាប់រហ័សជាពិសេសវិស័យ ទេសចរណ៍ និងការរៀបចំហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទីក្រុង។ ចិនសន្យាជួយគាំទ្រយ៉ាងពេញទំហឹង ក្នុងការអភិវឌ្ឍនៅកម្ពុជា។

កម្ពុជាបានចុះហត្ថលេខាលើអនុស្សរណៈយោគយល់គ្នាស្តីពីការអភិវឌ្ឍទេសចរណ៍រវាងទី ក្រុងនិងទីក្រុង ដោយផ្ដោតលើការបណ្តុះបណ្តាលធនធានមនុស្ស ការតភ្ជាប់ការធ្វើដំណើរតាម ផ្លូវអាកាស និងផ្លូវទឹក ការផ្លាស់ប្តូរទស្សនកិច្ចសិក្សាស្វែងយល់ពីវប្បធម៌រវាងប្រទេសទាំងពីរ ការ ចែករំលែកបទពិសោធន៍ អំពីការអភិវឌ្ឍទីក្រុងទេសចរណ៍ ការអភិវឌ្ឍសហគមន៍ទេសចរណ៍ និងសហគ្រិនភាព។ អនុលោមតាមអនុស្សរណៈយោគយល់គ្នា និងក្រោមជំនួយឧបត្ថម្ភហិរញ្ញប្ប ទានពីរដ្ឋាភិបាលចិន កម្ពុជាបានរៀបចំសិក្ខាសាលាស្តីពី ការបណ្តុះបណ្តាលគ្រូបង្គោលមេគង្គ- ឡាងឆាង លើស្តង់ដារសហគមន៍ទេសចរណ៍អាស៊ាន នៅទីក្រុងសៀមរាប កាលពីថ្ងៃទី៨-១២ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៨។

ថ្ងៃទី២៣ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៨ អគ្គនាយកអភិវឌ្ឍន៍ទេសចរណ៍ និងសហប្រតិបត្តិការ អន្តរជាតិ បានចូលរួមក្នុងវេទិកាពិភាក្សាស្តីពី កិច្ចសហប្រតិបត្តិការទេសចរណ៍ និងចែករំលែក ទស្សនទាន ទិសដៅក្នុងការជំរុញការអភិវឌ្ឍទេសចរណ៍នៅកម្ពុជា ក៏ដូចជាក្នុងក្របខណ្ឌកិច្ច សហប្រតិបត្តិការ មេគង្គ-ឡាងឆាង ដោយស្នើដល់វេទិកាពិចារណាលើចំណុចមួយចំនួន រួម មាន៖ ការជំរុញការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងសាធារណៈ អំពីទីក្រុងស្អាតរបស់អាស៊ាន (ដោយ កម្ពុជាជាប្រទេសនាំមុខ កម្ពុជាស្នើសុំភាគីចិនផ្តល់ថវិកាដឹកសំរាម និងបូមទឹកកខ្វក់ ម៉ាស៊ីន ដុតសំរាមកែច្នៃជាថាមពលអគ្គិសនី។ ការបង្កើតផលិតផលទេសចរណ៍ និងតភ្ជាប់ខ្សែទស្សន កិច្ចទេសចរណ៍រវាងទីក្រុងបេតិកភណ្ឌ ការវិនិយោគលើវិស័យទេសចរណ៍ ជាពិសេសក្នុងសហ គមន៍ និងអេកូទេសចរណ៍ និងការរៀបចំព្រឹត្តិការណ៍កីឡាទេសចរណ៍សំខាន់ៗទាំងលើទឹកនិងលើ គោក សម្រាប់បណ្តាខេត្ត-ក្រុងនៃប្រទេសសមាជិកមេគង្គ-ឡាងឆាង។

១៦. ប្រទេសចិនទទួលបានបណ្តាប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍យុវជនពេញលេញនូវវិស័យ សន្យានៃជំនួយរបស់ខ្លួន

តំណាងអចិន្ត្រៃយ៍របស់ប្រទេសចិននៅ អ.ស.ប លោក ម៉ាចាវស្មូ (Mazhaoxu) នៅ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៨ បានអំពាវនាវដល់បណ្តាប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ផ្លូវការ (ODA) ព្រមទាំងបង្កើតនូវ បរិយាកាសគួរជាទីពេញចិត្ត សម្រាប់បណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ដែលរួមទាំងបណ្តាប្រទេស ដែលមានចំណូលមធ្យម ។ នៅឯកិច្ចប្រជុំថ្នាក់ខ្ពស់ ស្តីពីគម្លាតនិងការអនុវត្តដែលប្រឈមមុខ

ដោយបណ្តាប្រទេសដែលមាន ចំណូលមធ្យមដែលព្យាយាមអនុវត្តនូវគោលដៅ ដែលបានកំណត់ដោយរបៀបវារៈសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍដែលមាននិរន្តរភាពឆ្នាំ២០៣០នោះ។ ការបង្កើនលទ្ធិឯកតាកាតិកនិយមនិងលទ្ធិការពារទំនិញក្នុងស្រុកបានដាក់ឱ្យលទ្ធិពហុភាគីនិយម និងតួនាទីរបស់ អ.ស.ប ស្ថិតនៅក្រោមការវាយប្រហារនឹងមានការប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានដល់បរិយាកាសខាងក្រៅរបស់បណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍។ បេសកជនចិនបាននិយាយថា សហគមន៍អន្តរជាតិគួរតែធ្វើការឱ្យបានខ្លាំងក្លា ដើម្បីផ្តល់ឱ្យដល់បញ្ហាការអភិវឌ្ឍន៍សារៈសំខាន់កាន់តែធំឡើង ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនយោបាយម៉ាក្រូ ហើយបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍គប្បីពង្រឹងនូវការឯកភាពគ្នារបស់ខ្លួន ដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍រួមរបស់ខ្លួន ។

ចិនជាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍយូរមកហើយ ហើយនឹងមិនមានការផ្លាស់ប្តូរណាមួយនៅក្នុងទិសដៅនេះទេ ដែលក្នុងនោះចិននឹងធ្វើការជាមួយបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍដទៃទៀតដោយមិនគិតថាមានការផ្លាស់ប្តូរស្ថានភាពអន្តរជាតិយ៉ាងម៉េចនោះឡើយ ក្នុងខណៈដែលស្ថានភាពអន្តរជាតិ មានភាពស្មុគស្មាញនៅចុងឆ្នាំ២០១៨។ ចិនត្រៀមខ្លួនធ្វើការជាមួយបណ្តាប្រទេសដទៃទៀត ដើម្បីធ្វើឱ្យស៊ីជម្រៅកិច្ចសហប្រតិបត្តិការខាងត្បូង-ខាងត្បូងជំរុញការផ្គូផ្គងផ្តើមគំនិតខ្សែក្រវ៉ាត់ និង ផ្លូវព្រមទាំងរួមចំណែកធ្វើឱ្យមានវិបុលភាពដល់បណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍក៏ដូចជាការបង្កើតសហគមន៍មួយ ដែលមានអនាគតដូចគ្នាសម្រាប់មនុស្សជាតិ។

១៧. បញ្ហាប្រឈមនានា

រចនាសម្ព័ន្ធអំណាចសេដ្ឋកិច្ចនិងយោធាលើសលប់នៃប្រទេសចិនបានបង្កឱ្យមានការព្រួយបារម្ភជាយុទ្ធសាស្ត្រក្នុងចំណោមអ្នកជិតខាងដែលខ្សោយជាងចិន។ តំបន់ទន្លេមេគង្គអាចដើរតួនាទីជាជញ្ជាំងសម្រាប់ប្រទេសចិន ដើម្បីពង្រីកឥទ្ធិពលរបស់ខ្លួននៅក្នុងតំបន់អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក។ ចំពោះប្រទេសវៀតណាមតំបន់មេគង្គមិនត្រឹមតែប្រឈមដែលកើតចេញពីការគ្រប់គ្រងធនធានទឹកដែលមិនអាចគ្រប់គ្រងបានប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏ជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការប្រកួតប្រជែងផ្នែកភូមិសាស្ត្រនយោបាយផងដែរ។ ទោះបីជាមានទំនាក់ទំនងសេដ្ឋកិច្ចរឹងមាំក៏ដោយក៏ជំនឿទុកចិត្តផ្នែកនយោបាយនិងយុទ្ធសាស្ត្រនៅតែជាបញ្ហារវាងប្រទេសចិននិងអ្នកជិតខាងប្រចាំតំបន់របស់ខ្លួន។ ការព្រួយបារម្ភផ្សេងទៀតគឺថា មេគង្គ-ឡានឆាង អាចនឹងកាត់បន្ថយយន្តការតំបន់ដែលមានស្រាប់និងយុទ្ធសាស្ត្រកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច។ លំហូរនៃទឹកទន្លេមេគង្គអាចមានផលប៉ះពាល់ដ៏ចម្រុះចម្រាស ដូចជា ការគ្រប់គ្រងធនធានទឹក មូលដ្ឋាននៃទំនប់វារីអគ្គិសនីនៅក្នុងតំបន់។ ការព្រួយបារម្ភនេះកាន់តែខ្លាំងឡើងនៃការហូរចូល គម្រោងវិនិយោគចិននិងការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ដែលបណ្តាលឱ្យមានការមិនពេញចិត្តនិងភាពតានតឹងផ្នែកនយោបាយនៅក្នុងប្រទេសជាម្ចាស់ផ្ទះ ដូចជា បញ្ហាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងពលករចិន ឧក្រិដ្ឋកម្មឆ្លងដែន ការរំលោភសិទ្ធិការងារ និងបញ្ហាបរិស្ថាន។ ទំនប់វារីអគ្គិសនីមានសក្តានុពលខ្លាំងនៅក្នុង

តំបន់មេគង្គ ការទទួលខុសត្រូវរបស់ប្រទេសចិននៅតាមដងទន្លេមេគង្គត្រូវបានទទួលនូវក្តីព្រួយ
បារម្ភចំពោះការអភិវឌ្ឍ។ ដោយឡែកនាយកប្រតិបត្តិរបស់គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ បានលើក
ឡើងថា “នៅលើអាងទន្លេ កំណើនប្រជាពលរដ្ឋ ការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងផលប៉ះ
ពាល់ផ្សេងៗ ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ការឆ្លងកាត់ព្រំដែននិងវិស័យនានាដើម្បីធានាឲ្យមាន
ការចែករំលែកធនធានទឹកនិងអត្ថប្រយោជន៍ដែលសមស្របនិងត្រូវធ្វើការរួមគ្នា”។

ចំពោះកម្ពុជាការព្រួយបារម្ភចម្បងគឺការគ្រប់គ្រងធនធានទឹកមេគង្គ។ ការសាងសង់
ទំនប់វារីអគ្គិសនីនៅទន្លេមេគង្គបានបណ្តាលឲ្យមានការខូចខាតយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់ជីវចម្រុះ និង
គុណភាពនិងបរិមាណនៃលំហូរទឹក ជាពិសេសនៅក្នុងរដូវប្រាំងដែលជះឥទ្ធិពលដល់ជីវភាពរស់
នៅនិងសុខុមាលភាពរបស់ប្រជាជនក្នុងតំបន់។ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងធនធានទឹកនិងឧតុនិយមបាន
សរសេរថា “ខណៈពេលដែលការកើនឡើងនៃតម្រូវការប្រើប្រាស់ទឹកគឺតំណាងឲ្យកំណើនសេដ្ឋ
កិច្ចនិងការរីកចម្រើនវាក៏ធ្វើឲ្យនិរន្តរភាពនៃទន្លេមេគង្គមានហានិភ័យ ជាពិសេសដោយសារការ
អភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ នៅទូទាំងប្រព័ន្ធទន្លេ”។ ជាការឆ្លើយតបទៅនឹងការព្រួយបារម្ភទាំង
នេះប្រទេសចិនបានអនុវត្តយ៉ាងខ្លាំងក្លានូវរដ្ឋដែលមានសេដ្ឋកិច្ចនិងរដ្ឋជាស្ថាប័នដើម្បីដោះ
ស្រាយការយល់ដឹងអំពីការគំរាមកំហែងផ្នែកសន្តិសុខនិងកសាងបណ្តាញទំនាក់ទំនងច្រើនជាង
មុនទាំងក្នុងតំបន់ទ្វេភាគី និង ពហុភាគី។ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការខាងត្បូង-ខាងត្បូង គឺជាយុទ្ធ-
សាស្ត្រមួយក្នុងការជំរុញសមភាពរវាងប្រទេសចិននិងបណ្តាប្រទេសតូចៗរបស់ខ្លួននិងគោល
ដៅអភិវឌ្ឍន៍។ លោក Li Keqiang បានបញ្ជាក់ថា មេគង្គ-ឡានឆាង “ធ្វើឲ្យកិច្ចសហប្រតិបត្តិ-
ការខាងត្បូង និង កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បីលើកកម្ពស់សកលភាវូបនីយកម្មសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហ
និងមានតុល្យភាពដែលផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់មនុស្សទាំងអស់”។

គ្រោះមហន្តរាយដោយសារការបាក់ទំនប់វារីអគ្គិសនី សេពាន សេណាមណាយ នៅ
ប្រទេសឡាវកាលពីពាក់កណ្តាលឆ្នាំ២០១៨ គឺជាគ្រោះមហន្តរាយ ដែលបណ្តាលមកពីកំហុស
ឆ្គងរបស់មនុស្ស ដែលកំហុសឆ្គងនេះ ជាចំណែករបស់អ្នកសាងសង់ទំនប់។ ព័ត៌មានពីគ្រោះ
មហន្តរាយមិនបានផ្សព្វផ្សាយទៅដល់ប្រជាជន ដែលរស់នៅតំបន់នោះឲ្យបានដឹងទាន់ពេល
វេលានោះទេ។ ការបាក់ទំនប់វារីអគ្គិសនីបានបង្កនូវការលិចលង់ភ្លាមៗ និងជាបន្តបន្ទាប់ ដែល
បណ្តាលឲ្យប្រជាពលរដ្ឋឡាវ និង កម្ពុជាវាបម្រើគ្រួសារ ទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរ ដូចជា
មានស្លាប់ មានបាត់ខ្លួន ការកៀសខ្លួនទៅកាន់ទីទួលសុវត្ថិភាព ការបាត់បង់ទីជម្រក និងឆ្លងជំងឺ
ផ្សេងៗជាច្រើនកើតមានឡើង។ បញ្ហាទាំងនេះគេពុំទាន់ឃើញមានការចេញមុខទទួលខុសត្រូវ
របស់ក្រុមហ៊ុនសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីនេះនៅឡើយ។

ការសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីនៅទន្លេមេគង្គបានបណ្តាលឲ្យមានការខូចខាតយ៉ាង
ធ្ងន់ធ្ងរដល់ជីវចម្រុះនិងគុណភាពនិងបរិមាណនៃលំហូរទឹក ជាពិសេសនៅក្នុងរដូវប្រាំងដែលជះ
ឥទ្ធិពលដល់ជីវភាពរស់នៅនិងសុខុមាលភាពរបស់ប្រជាជនក្នុងតំបន់។ ភាពចម្រូងចម្រាសជា

ច្រើននឹងកើតមានឡើងដែលជាបញ្ហាដ៏សំខាន់បំផុតមួយនៅក្នុងការពិភាក្សាអំពីទន្លេនិងការគ្រប់គ្រង។ ការដកដៃកែតម្រូវនេះកើតមានឡើងនៅក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវក៏ដូចជាប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយនានា និងជាការផ្តោតអារម្មណ៍របស់ អ្នកស្រាវជ្រាវ អង្គការជាតិ អង្គការអន្តរជាតិ និងក្រុមសកម្មជនជាច្រើនផងដែរ។

ទោះបីជាការបាក់ទំនប់ជាសោកនាដកម្មថ្នាក់ជាតិមួយក៏ដោយ ឧបទ្វីបហេតុនេះបានបន្តឲ្យមានក្តីសង្ឃឹមថ្មីមួយសម្រាប់ដំណើរឆ្ពោះទៅកាន់ការអភិវឌ្ឍ ដែលមានលក្ខណៈចំណេញជាងមុនប្រកបដោយចីរភាពជាងមុននិងមានភាពចម្រុះចម្រាសតិចជាងមុនសម្រាប់ទន្លេដ៏អស្ចារ្យជាងគេបង្អស់មួយនេះនៅលើពិភពលោក។

១៨. ការព័ទ្ធតុក

ការផ្លាស់ប្តូរអំណាច ការប្រកួតប្រជែងខាងភូមិសាស្ត្រនិងបញ្ហាសន្តិសុខឆ្លងដែននឹងធ្វើឲ្យស្មុគស្មាញថែមទៀតដល់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់មេគង្គ។ ប្រទេសចិនបានបញ្ចេញឥទ្ធិពលជាប្រព័ន្ធនៅក្នុងតំបន់តាមរយៈការអនុវត្តសេដ្ឋកិច្ចរួមគ្នាការចូលរួមខាងនយោបាយនិងយុទ្ធសាស្ត្រនិងការធ្វើនាវាចរណ៍ទឹក។ មហាអំណាចក្នុងតំបន់ជាពិសេសជប៉ុននិងឥណ្ឌានិងតំបន់ក្រៅប្រទេសអាមេរិកអាចត្រូវបានគេរំពឹងថានឹងបង្កើនទំនាក់ទំនងជាយុទ្ធសាស្ត្រនិងសេដ្ឋកិច្ចរបស់ពួកគេជាមួយបណ្តាប្រទេសនៅតាមដងទន្លេមេគង្គដើម្បីពិនិត្យមើលឥទ្ធិពលរបស់ចិននៅក្នុងតំបន់។

គណៈកម្មការមេគង្គ-ឡានឆាង ដែលដឹកនាំដោយចិនកំពុងក្លាយទៅជាយន្តការអនុ-តំបន់ដែលគ្របដណ្តប់នៅក្នុងតំបន់មេគង្គដោយសារតែវាមានធនធានច្រើននិងយន្តការកិច្ចសហប្រតិបត្តិការដែលមានប្រសិទ្ធភាពបើប្រៀបធៀបទៅនឹងយន្តការដទៃទៀតដែលបានចាប់ផ្តើមដោយប្រទេសជប៉ុន ឥណ្ឌា កូរ៉េខាងត្បូង និងសហរដ្ឋអាមេរិក។ កម្រិតជាក់លាក់មួយនៃការទុកចិត្តនយោបាយផលប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ចជាទូទៅគោលការណ៍សហប្រតិបត្តិការ និងភាពបត់បែនតាមស្ថាប័ន ពន្យល់ពីភាពទាក់ទាញនិងភាពពាក់ព័ន្ធរបស់មេគង្គ-ឡានឆាង។ បញ្ហាប្រឈម និងបញ្ហាដែលលេចធ្លោជាងគេ គឺការគ្រប់គ្រងធនធានទឹកឆ្លងកាត់ព្រំដែនប្រកបដោយនិរន្តរភាព ការទប់ស្កាត់និងដោះស្រាយភាពតានតឹង និងទំនាស់ដោយធនធាន។ មធ្យោបាយដ៏ល្អបំផុតដើម្បីការពារប្រកាសធនធានដ៏មានតម្លៃរបស់ទន្លេមេគង្គគឺការវិនិយោគលើថាមពលកកើតឡើងវិញមិនមែនថាមពលការធ្វើពាណិជ្ជកម្ម ថាមពលក្នុងតំបន់ និងការរៀបចំផែនការវារីអគ្គិសនី។ ឆ្ពោះទៅមុខ មេគង្គ-ឡានឆាង គួរចាត់ទុកថាមានអភិបាលកិច្ចល្អជាស្នូលនៃការសម្របសម្រួលគោលនយោបាយនិងការតភ្ជាប់ស្ថាប័ន និងកសាងការរួមបញ្ចូលគ្នារវាងមេគង្គ-ឡានឆាង និងយន្តការតំបន់ផ្សេងទៀតនិងអាស៊ាន។ គណៈកម្មការមេគង្គ-ឡានឆាងចាំបាច់ត្រូវ

លើកកម្ពស់អភិបាលកិច្ចធនធានទឹកដែលមានមូលដ្ឋានលើច្បាប់ដើម្បីជៀសវាងជម្លោះនិងភាព
តានតឹងរវាងបណ្តាប្រទេសតាមដងទន្លេមេគង្គជុំវិញការប្រើប្រាស់ធនធាន។

ទាក់ទងនឹងការគ្រប់គ្រងធនធានទឹកប្រកបដោយនិរន្តរភាព គណៈកម្មការមេគង្គ-ឡាន
ឆាង ត្រូវធ្វើការយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គនៃប្រទេសនីមួយៗដើម្បីកំណត់
បទដ្ឋាននិងវិធានរួមស្តីពីការគ្រប់គ្រងធនធានចម្រុះ។ ការអនុវត្តក្រមសីលធម៌សម្រាប់អាងទន្លេ
មេគង្គអាចជួយកាត់បន្ថយនិងទប់ស្កាត់ភាពតានតឹងលើការគ្រប់គ្រងធនធានទឹកឆ្លងដែន។
ក្រុមនេះគួរមានសមាសភាគសំខាន់ៗចំនួនបីគឺ វិធានការកសាងទំនុកចិត្តការទូត ការពារនិង
យន្តការដោះស្រាយជម្លោះ ការប្រាស្រ័យទាក់ទងបន្ទាន់ ការព្រមានទុកជាមុននិងការប្រើប្រាស់
“ការិយាល័យល្អ” នៃវិស័យការទូតគឺមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការទប់ស្កាត់ជម្លោះ។

១៩. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

កម្ពុជាមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេគង្គពីសំណាក់ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍សំខាន់ៗជាច្រើន ក្នុង
គោលបំណងធានានូវការអភិវឌ្ឍ និងការប្រើប្រាស់ធនធានទឹកប្រកបដោយចីរភាព រួមចំណែក
ដល់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គម ធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជន កាត់
បន្ថយគម្លាតនៃការអភិវឌ្ឍក្នុងចំណោមប្រទេសក្នុងតំបន់ គាំទ្រដល់ការកសាងសហគមន៍អាស៊ា
ន និងដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមនានានៅក្នុងតំបន់មេគង្គ។

កិច្ចសហប្រតិបត្តិការស្តីពីសុខភាពសាធារណៈនិងការអប់រំនឹងជួយកាត់បន្ថយវិសមភាព
ប្រាក់ចំណូលរវាងតំបន់និងតំបន់។ វិសមភាពចំណូលគឺជាមូលហេតុប្រសព្វនៃបញ្ហាសង្គមនិង
នយោបាយបង្កឲ្យមានផលប៉ះពាល់ដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច។ តំបន់ផ្សេងៗទៀតដែលគណៈកម្ម
ការមេគង្គ-ឡានឆាងគួរធ្វើការគឺការរៀបចំផែនការ ទីក្រុងនិងការអភិវឌ្ឍនិងសេដ្ឋកិច្ចឌីជីថល។
បដិវត្តន៍ឌីជីថលនិងស្វ័យប្រវត្តិកម្មកំពុងទទួលបាននូវឥទ្ធិពល បង្កើតឱកាសនិងបញ្ហាប្រឈ
ម។ ការបង្កើតការងារក្នុងសម័យឌីជីថលគឺជាបញ្ហាប្រឈមមួយសម្រាប់រដ្ឋាភិបាល។ ការកសាង
កម្លាំងពលកម្មដែលមានជំនាញខ្ពស់ត្រូវការការវិនិយោគសំខាន់ៗលើវិស័យអប់រំ ហេដ្ឋារចនាស
ម្ព័ន្ធ និងសេវាសុខាភិបាល។

ការអភិវឌ្ឍចក្ខុវិស័យរួមគ្នាបង្កើតផលប្រយោជន៍រួម លើកកម្ពស់ការទទួលខុសត្រូវ មេ
ដឹកនាំពហុភាគី ពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន និងការប្រមូលធនធាន គឺជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃ
ក្របខ័ណ្ឌកិច្ចសហប្រតិបត្តិការពហុភាគី។

ចំណុចសំខាន់ៗដែលមិនមែនជាការដាក់ទៅលើមេគង្គ-ឡានឆាងដូចជាទន្លេមេគ
ង្គមាន សារៈសំខាន់សម្រាប់ប្រទេសមិននិងអាស៊ីអាគ្នេយ៍ វិធីដែលប្រទេសមិនធ្វើឲ្យប្រសើរ
ឡើងនូវភាគហ៊ុនរបស់ខ្លួននៅក្នុងតំបន់ យន្តការសហប្រតិបត្តិការមេគង្គ-ឡានឆាង កិច្ចសហ

ប្រតិបត្តិការនៅតាមដងទន្លេអាចបង្កឲ្យមានជម្លោះ របៀបដែលកិច្ចប្រជុំកំពូលឡានឆាងមេគង្គ អាចផ្តល់ឲ្យប្រទេសចិននូវឱកាសដើម្បីពង្រឹងទំនាក់ទំនងជាមួយប្រទេសជាសមាជិក។

គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គបានខិតខំប្រឹងប្រែងយ៉ាងខ្លាំង ដើម្បីទំនាក់ទំនងនិងចូលរួម ជាមួយដៃគូពាក់ព័ន្ធកាត់ព័ន្ធនិងសាធារណជន។ ការផ្លាស់ប្តូរនិងការរៀនសូត្រជាមួយដៃគូ ថ្មីនិងដៃគូដែលមានស្រាប់ត្រូវបានរៀបចំឡើង។ គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គរៀបចំវេទិកាអ្នកពាក់ ព័ន្ធក្នុងតំបន់ចំនួនប្រាំមួយ ដែលមានបំណងប្រមូលផ្តុំអ្នកពាក់ព័ន្ធចំរុះ ក្នុងស្មារតីនៃការសន្ទនា ដោយបើកចំហ។ ទំនាក់ទំនងជាមួយប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយនិងសាធារណជនបានកើនឡើងយ៉ាង ខ្លាំងតាមរយៈការចេញផ្សាយសារព័ត៌មាន ការចូលរួមប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយនិងទំនាក់ទំនងប្រព័ន្ធ ផ្សព្វផ្សាយសង្គម។

អ្នកដឹកនាំប្រទេសក្នុងតំបន់មេគង្គទាំងអស់បានអះអាងនូវការប្តេជ្ញាចិត្តចំពោះចក្ខុវិស័យ រួមគ្នានៃសន្តិភាពនិងវិបុលភាព។ បណ្តាប្រទេសទន្លេមេគង្គក្រោមដែលពាក់ព័ន្ធនឹងតួនាទីដ៏ សំខាន់របស់គណៈកម្មការមេគង្គ-ឡានឆាងលើយន្តការអនុតំបន់ដូចជាទន្លេមេគង្គនិងមហា អនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ។

បញ្ហាប្រឈមនិងបញ្ហាដែលលេចធ្លោជាងគេ គឺការគ្រប់គ្រងធនធានទឹកឆ្លងកាត់ព្រំដែន ប្រកបដោយនិរន្តរភាព ការទប់ស្កាត់និងដោះស្រាយភាពតានតឹង និងទំនាស់ដោយធនធាន។ មធ្យោបាយដ៏ល្អបំផុតដើម្បីការពារប្រភពធនធានដ៏មានតំលៃរបស់ទន្លេមេគង្គគឺការវិនិយោគលើ ថាមពលកកើតឡើងវិញមិនមែនថាមពលការធ្វើពាណិជ្ជកម្ម ថាមពលក្នុងតំបន់ និងការរៀបចំ ផែនការវារីអគ្គិសនី។

ថាមពលវារីអគ្គិសនីមានសារៈសំខាន់បំផុតសម្រាប់បច្ចុប្បន្ននិងនៅពេលអនាគត។ ថាមពលវារីអគ្គិសនីគឺជាជំរើសដែលមានអំណោយផលសម្រាប់បណ្តាប្រទេសនៅតាមដងទន្លេ មេគង្គ។ លំហូរនៃទឹកទន្លេមេគង្គអាចមានផលប៉ះពាល់ដ៏ចម្រុះចម្រាស់ដូចជា ការគ្រប់គ្រង ធនធានទឹក មូលដ្ឋាននៃទំនប់វារីអគ្គិសនីនៅក្នុងតំបន់នេះ។ ការព្រួយបារម្ភនេះកាន់តែខ្លាំង ឡើងនៃការហូរចូល គម្រោងវិនិយោគចិន និងការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដែលបណ្តាលឲ្យ មានការមិនពេញចិត្តនិងភាពតានតឹងផ្នែក នយោបាយនៅក្នុងប្រទេសជាម្ចាស់ផ្ទះ ដូចជា បញ្ហា ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងពលករចិន ឧក្រិដ្ឋកម្មឆ្លងដែន ការរំលោភសិទ្ធិការងារនិងបរិស្ថាន។ ទំនប់វារី អគ្គិសនីមានសក្តានុពលខ្លាំងនៅក្នុងតំបន់មេគង្គ ការទទួលខុសត្រូវរបស់ប្រទេសចិននៅតាម ដងទន្លេមេគង្គត្រូវបានឆ្លើយតបនឹងការព្រួយបារម្ភ ។

មហាអំណាចក្នុងតំបន់ជាពិសេសជប៉ុននិងឥណ្ឌា និងតំបន់ក្រៅប្រទេសអាមេរិកអាច ត្រូវបានគេរំពឹងថានឹងបង្កើនទំនាក់ទំនងជាយុទ្ធសាស្ត្រនិងសេដ្ឋកិច្ចរបស់ពួកគេជាមួយបណ្តា ប្រទេសនៅតាមដងទន្លេមេគង្គដើម្បីពិនិត្យមើលឥទ្ធិពលរបស់ចិននៅក្នុងតំបន់។

ប្រភពឯកសារនិងឯកសារពិគ្រោះ

គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ របាយការណ៍ឆ្នាំ ២០១៦

គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ របាយការណ៍ឆ្នាំ ២០១៧

<https://km.wikipedia.org/wiki>

<http://bizdoctors.asia>

<https://khmer.voanews.com>

Vannarith Chheang - Associate Fellow at ISEAS – Yusof Ishak Institute

<http://www.mrcmekong.org/about-mrc/>

<http://www.mrcmekong.org/publications/agreements/>

<http://www.chinadaily.com.cn/a/201801/11/WS5a56cd04a3102e5b17374295.html>

<https://khmer.voanews.com/a/mrc-to-review-accused-plagarism-of-impact-assessment-of-pak-lay-project/4585045.html>

www.adb.org/countries/gms/main).

www.cnmc.gov.kh or www.mrcmekong.org

<https://www.mfaic.gov.kh/km/>

<https://www.scmp.com/news/china/diplomacy-defence/article/2127387/five-things-know-about-lancang-mekong-cooperation>

<http://www.mrcmekong.org/news-and-events/news/lancang-mekong-cooperation-mrc-welcomes-the-new-initiative-for-regional-cooperation-by-six-countries-in-the-mekong-river-basin/>

<https://www.scmp.com/news/china/diplomacy-defence/article/2127387/five-things-know-about-lancang-mekong-cooperation>

<http://www.mrcmekong.org/publications/agreements/>

<http://www.mrcmekong.org/about-mrc/>

<https://khmer.voanews.com/a/following-tragic-dam-collapse-mekong-nations-talk-hydropower-at-forum/4576784.html>

<https://khmer.voanews.com/a/mrc-to-review-accused-plagarism-of-impact-assessment-of-pak-lay-project/4585045.htm>

<https://www.khmertimeskh.com/50533271/mekong-region-leaders-envision-interference-free-future/>

https://en.wikipedia.org/wiki/Hydropower_in_the_Mekong_River_Basin

"Mekong Mainstream Dams". International Rivers. Retrieved 2017-09-09.

Mekong River Commission (2010). "State of the Basin Report, 2010" (PDF). MRC, Vientiane, Laos.

J. Dore; Y. Xiaogang; K. Yuk-shing (2007). "China's energy reforms and hydropower expansion in Yunnan". In L. Lebel; J. Dore; R. Daniel; Y.S. Koma. Democratizing Water Governance in the Mekong Region. Chiang Mai: Silkworm Books. pp.55–92. ISBN 9749511255.

Mekong River Commission (2005). "Overview of the Hydrology of the Mekong Basin" (PDF). MRC, Vientiane, Laos.

CGIAR Challenge Program on Water and Food. "CPWF Mekong". Retrieved May 19, 2012.

"Cambodian Villagers Petition Chinese Embassy to Scrap Dam Projects". Radio Free Asia. Retrieved 2017-09-09.

Nijhuis, Michelle. "Harnessing the Mekong or Killing It?". National Geographic. Retrieved 2017-09-09.

<https://www.irrawaddy.com/in-person/myanmar-ready-become-regional-trade-supply-hub.html>

<https://opendevelopmentcambodia.net/km/news/cambodia-ADB-discuss-30m-loan/>

<https://www.khmertimeskh.com/50555099/cambodia-ADB-discuss-30m-loan/>

<https://laotiantimes.com/2018/12/06/14883/>

<http://www.mrcmekong.org/assets/Uploads/mekong-river-in-the-economy-final.pdf>

NICOLAS AXELROD / WWF-GREATER MEKONG 'Mekong River in Economy'
November 2016. Report prepared by Pegasys Consulting Hannah Baleta, Guy Pegram, Marc Goichot, Stuart Orr, Nura Suleiman, and the WWF-Cambodia, Laos, Thailand and Vietnam teams.

<https://www.thethirdpole.net/en/2017/02/06/new-study-shows-significant-impact-of-chinese-dams-on-mekong/>

<https://opendevelopmentcambodia.net/km/topics/agriculture-and-fishing>